

**Stichting
Pensioenfonds
Invista**

Stichting Pensioenfonds Invista
Tunnelweg 95, 6468 EJ Kerkrade
Postbus 1085, 6460 BB Kerkrade

Ingeschreven in het Handelsregister van de
Kamer van Koophandel onder nummer 24369546

**Verslag over het boekjaar
1-1-2009 t/m 31-12-2009**

Inhoud

	Pagina
Bestuur en organisatie	5
Meerjarenoverzicht	7
Karakteristieken van het pensioenfonds	
Algemeen	9
Beleggingenparagraaf	25
Risicoparagraaf	27
Samenvatting actuariel rapport	37
Bestemming van het saldo	39
Verslag van het Verantwoordingsorgaan	
Reactie bestuur	42
Samenvatting rapport bevindingen	
Visitatiecommissie	43
Jaarrekening	
Balans per 31 december	46
Staat van baten en lasten	48
Kasstroomoverzicht	50
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	51
Toelichting op de balans per 31 december	53
Toelichting op de staat van baten en lasten	57
Overige gegevens	
Gebeurtenissen na balansdatum	63
Financiering	63
Resultaatbestemming	63
Uitvoering	63
Actuariële verklaring	64
Accountantsverklaring	65

Bestuur en organisatie

Bestuur per 31 december 2009

Namens werkgever:

Dhr. E.H.M. Dohmen

Dhr. J.M.B. Scheijen

Mevr. N. Kowalski

voorzitter

plaatsvervangend voorzitter

(plaatsvervangend lid Dhr. R. van de Plasse)

Namens deelnemers:

Dhr. Tj. J. War

Dhr. M.F.N. Crombach

Dhr. M. Wita

Dagelijks bestuur

Dhr. J.M.B. Scheijen

Dhr. M. Wita

Beleggingscommissie

Dhr. E. Dohmen

Mevr. N. Kowalski

Dhr. M. Wita

Auditcommissie

Dhr. R. van de Plasse

Dhr. M. Wita

Verantwoordingsorgaan

Namens werkgever:

Dhr. A.S. Westhuis

secretaris

Namens deelnemers:

Dhr. J. van Geloof

voorzitter

Namens gepensioneerden:

Dhr. P. Diepstraten

Organisatie

Administrateur en bestuursondersteuning	AZL N.V., Heerlen
Actuaris	Hewitt Associates B.V., Rotterdam
Vermogensbeheerder	ING Investment Management B.V., Den Haag
Accountant	Ernst & Young Accountants LLP, Rotterdam
Herverzekeraar	Nationale Nederlanden Levensverzekering Maatschappij N.V., Rotterdam

Meerjarenoverzicht

	2009	2008	2007	2006	2005
Aantallen					
Deelnemers	318	412	407	419	542
Gewezen deelnemers	332	237	238	234	116
Pensioengerechtigden	14	9	6	6	3
Totaal aantal verzekerden	664	658	651	659	661
Financiële gegevens (in duizenden euro)					
Technische voorzieningen					
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	73.428	70.266	48.900	55.907	50.801
Overige technische voorzieningen	2.094	1.921	1.597	1.962	2.051
Reserves					
Herwaarderingsreserve	0	0	0	490	4.975
Reserve overrente	0	0	0	1.259	1.061
Indexatiereserve	2.017	646	884	660	0
Bestemmingsreserve SUT	202	185	0	0	0
Algemene reserve	-7.809	-10.554	7.043	235	-454
	-5.590	-9.723	7.927	2.644	5.582
Bijdragen	4.083	3.765	4.895	4.837	6.040
Pensioenuitkeringen	282	215	167	234	18
Toeslagverlening					
Indexatie deelnemers per 1 januari	0,00%	1,80%	0,92%	0,00%	0,00%
Indexatie pensioengerechtigden en slapers	0,00%	0,00%	1,00%	1,45%	0,00%

	2009	2008	2007	2006	2005
Beleggingen					
Belegd vermogen voor risico pensioenfonds	67.350	61.751	59.492	62.471	59.308
Return o.b.v. total return	9,0%	3,4%	-7,1%	-1,8%	19,2%
Dekkingsgraad FTK	92,6%	86,5%	115,7%	n.v.t.	n.v.t.
Dekkingsgraad APP	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	104,6%	110,6% ¹⁾

1) *Dekkingsgraad berekend op basis van rentetermijnstructuur ultimo 2005.*

Karakteristieken van het pensioenfonds

Algemeen

Inleiding

Stichting Pensioenfonds Invista, opgericht op 18 november 2004, is een ondernemingspensioenfonds verbonden aan INVISTA (Nederland) B.V. en de aan haar gelieerde ondernemingen als zijnde de werkgever. Het pensioenfonds heeft de stichting als rechtsvorm en is statutair gevestigd te Kerkrade. Stichting Pensioenfonds Invista is ingeschreven bij de kamer van koophandel. Overeenkomstig artikel 10 van de statuten wordt hierbij verslag uitgebracht over boekjaar 2009. De in het verslag vermelde bedragen zijn op basis van duizenden euro opgenomen, tenzij anders is aangegeven.

Doelstelling

De doelstelling van Stichting Pensioenfonds Invista is het verzekeren van een ouderdomspensioen ten behoeve van de (gewezen) deelnemers. Dit ouderdomspensioen gaat in op de pensioendatum, op 65 jarige leeftijd en is een aanvulling op de AOW-uitkering die vanaf 65 jaar door de overheid wordt uitbetaald. Daarnaast verzekerd Stichting Pensioenfonds Invista nabestaandenpensioenen welke in geval van overlijden van de (gewezen) deelnemer aan diens nagelaten betrekkingen (partner en/of kinderen) worden uitgekeerd. Bij arbeidsongeschiktheid van de deelnemer wordt de pensioenverzekering voortgezet. De financiering van de pensioenvoorziening vindt plaats door bijdragen van de werkgever en werknemers. De afspraken met betrekking tot de financiering en de uitvoering van de pensioenregeling zijn op 4 juni 2008 (opnieuw) vastgelegd in de uitvoeringsovereenkomst tussen Stichting Pensioenfonds Invista en de werkgever. In verband met de ontoereikendheid van de herstelmaatregelen conform het door Stichting Pensioenfonds Invista op 17 juni 2009 definitief ingediende herstelplan, heeft Stichting Pensioenfonds Invista met de werkgever een additionele uitvoeringsovereenkomst gesloten voor een additionele storting aan het pensioenfonds.

Stichting Pensioenfonds Invista heeft een actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) opgesteld waarin gemotiveerd is omschreven welk beleid word gevoerd om de doelstelling van het pensioenfonds te kunnen nakomen. In de ABTN (ook wel bedrijfsplan genoemd) wordt nader ingegaan op de organisatie van het pensioenfonds, de inhoud van de pensioenregeling, de financiële opzet (grondslagen en het beleidskader en sturingsmiddelen), hoofdlijnen van het interne beheersingssysteem en de opzet van de administratieve organisatie en interne controle alsmede de hoofdlijnen van de uitvoeringsovereenkomst. Stichting Pensioenfonds Invista heeft op 1 april 2009 de ABTN voor het laatst gewijzigd.

Statuten

De statuten van Stichting Pensioenfonds Invista zijn in het verslagjaar herzien en door het bestuur vastgesteld op 16 september 2009. Bij notariële akte d.d. 19 oktober 2009 zijn de gewijzigde statuten formeel vastgesteld. De wijziging van de statuten hield verband met de gewijzigde statutaire zetel van Stichting Pensioenfonds Invista van Dordrecht in Kerkrade.

Bestuur

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Invista bestaat uit zes leden. Drie leden worden benoemd door de werkgever en drie leden worden gekozen door de deelnemers. De bestuursleden worden als zodanig niet bezoldigd. Tijdens het verslagjaar is de samenstelling van het bestuur gewijzigd. De heer Voncannon (namens de werkgever) en de heer Van Wingerden (namens de deelnemers) hebben hun bestuurslidmaatschap gedurende het verslagjaar beëindigd. Mevrouw Kowalski (namens de werkgever) en de heer Crombach (namens de deelnemers) hebben hen opgevolgd.

Beleggingscommissie

Het bestuur heeft een beleggingscommissie ingesteld, welke het bestuur informeert en adviseert over het gevoerde beleggingsbeleid. De beleggingscommissie houdt toezicht op de goede uitvoering van het (uitbestede) vermogensbeheer en houdt de performance van de vermogensbeheerder nauwlettend in de gaten.

Auditcommissie

Het bestuur heeft een auditcommissie ingesteld, welke jaarlijks bij de uitvoeringsorganisatie AZL N.V. een audit zal houden ter controle van de beheers- en controlemaatregelen, processen en procedures van AZL N.V. Daarnaast zal de auditcommissie regelmatig een audit houden bij de overige externe adviseurs. Op 7 december 2009 heeft er voor het eerst een audit plaatsgevonden bij Nationale Nederlanden N.V.

Verantwoordingsorgaan

Het bestuur heeft in 2008 een Verantwoordingsorgaan ingesteld, bestaande uit: één afgevaardigde namens de werkgever, één afgevaardigde namens de deelnemers en één afgevaardigde namens de gepensioneerden. De belangrijkste taken zijn het toetsen van het door het bestuur gevoerde beleid en het geven van gevraagde en ongevraagde adviezen. Een en ander is uitgewerkt in het Reglement Verantwoordingsorgaan. De leden van het Verantwoordingsorgaan worden als zodanig niet bezoldigd.

Intern toezicht

In 2008 heeft het bestuur besloten een visitatiecommissie in te stellen. De visitatiecommissie zal bestaan uit drie onafhankelijke, externe personen die verder geen banden met het bestuur van het fonds hebben. In 2009 is het bestuur tot de selectie van de leden van de visitatiecommissie overgegaan. Begin 2010 heeft de eerste visitatie door de visitatiecommissie plaatsgevonden.

Compliance Officer

De compliance officer bewaakt dat het fonds voldoet aan de voor het fonds van toepassing zijnde actuele wet- en regelgeving op het gebied van compliance. In 2008 is mevrouw M. Brouner, hoofd juridische zaken AZL N.V., als compliance officer aangesteld. In het verslagjaar zijn door de compliance officer geen bijzonderheden gemeld.

Deelnemersraad

Het bestuur heeft gezien de omvang van het pensioenfonds besloten om vooralsnog geen deelnemersraad in te stellen.

Uitvoeringsorganisaties

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Invista heeft de dagelijkse uitvoering van de werkzaamheden uitbesteed aan diverse uitvoeringsorganisaties. Deze werkzaamheden betreffen vermogensbeheer, financiële administratie, pensioenadministratie en bestuursondersteuning. Uitgangspunt is dat het bestuur, conform de eisen van de Pensioenwet, verantwoordelijk blijft voor de juiste uitvoering van de uitbestede taken. Monitoring van de uitbestede taken geschiedt op basis van de afgesloten SLA's.

De financiële administratie, pensioenadministratie, jaarverslaglegging en de bestuursondersteuning worden uitgevoerd door AZL N.V. te Heerlen. AZL N.V. verstrekt jaarlijks een SAS 70-rapportage. Het betreft een rapportage over de resultaten van een SAS 70-audit die bij AZL N.V. heeft plaatsgevonden en die gericht is op de opzet en het bestaan van de beheers- en controlemaatregelen, processen en procedures van AZL N.V. Daarnaast wordt het bestuur van het fonds geadviseerd door Hewitt Associates B.V. te Rotterdam. De vermogensbeheerder is ING Investment Management te Den Haag. Ook ING Investment Management verstrekt SAS 70-rapportages.

Juridische ondersteuning

Stichting Pensioenfonds Invista wordt juridisch bijgestaan door mr. K. Guldemond, advocatenkantoor Guldemond Advocaten te Amsterdam.

Algemene ontwikkelingen

Kredietcrisis

De bestrijding van de gevolgen van de kredietcrisis stond in het verslagjaar centraal. Deze bestrijding was op twee verschillende niveaus zichtbaar: enerzijds op het niveau van elk afzonderlijk pensioenfonds in de vorm van het opstellen van concrete herstelplannen en anderzijds op politiek-c.q. beleidsniveau door middel van de aankondiging van diverse onderzoeken op deelterreinen.

De Nederlandse pensioenfondsen moesten, in reactie op de kredietcrisis en de daardoor ontstaande reserve- en dekkingstekorten, vóór 1 april 2009 herstelplannen opstellen en ter goedkeuring aan De Nederlandsche Bank (DNB) voorleggen. In een aantal gevallen was een daarop volgend overleg met de toezichthouder over het realiteitsgehalte van de voorgestelde herstelmaatregelen noodzakelijk. Stichting Pensioenfonds Invista verkeerde eind 2008 eveneens in een situatie van onderdekking. De dekkingsgraad van het pensioenfonds is door de gevolgen van de kredietcrisis ultimo 2008 onder de 100% gekomen, te weten 87%. Als gevolg hiervan heeft het bestuur besloten om, conform artikel 72 onder a Pensioenwet, tot opschorting van alle inkomende en uitgaande waardeoverdrachten over te gaan. Daarnaast heeft Stichting Pensioenfonds Invista een kortetermijnherstelplan (conform artikel 140 Pensioenwet) alsmede een continuïteitsanalyse opgesteld en deze in concept op 31 maart 2009 bij DNB ingediend. Aangezien uit de opgestelde continuïteitsanalyse bleek dat de herstelmaatregelen Stichting Pensioenfonds Invista onvoldoende herstellend vermogen gaf om uit de situatie van dekkingstekort te komen, heeft het bestuur van Stichting Pensioenfonds Invista de werkgever op 17 maart 2009 schriftelijk verzocht om een additionele storting van circa € 6 miljoen. De werkgever heeft hierna op 16 juni 2009 met Stichting Pensioenfonds Invista een overeenkomst gesloten tot betaling van deze additionele storting. Stichting Pensioenfonds Invista heeft hierna het herstelplan aangepast. Het definitieve herstelplan, inclusief de betalingsovereenkomst met de werkgever, is op 17 juni 2009 tijdens een overleg met DNB overhandigd. In het hoofdstuk over de fondsspecifieke ontwikkelingen wordt nader ingegaan op het door Stichting Pensioenfonds Invista bij DNB ingediende herstelplan en de evaluatie van het herstelplan welk begin 2010 heeft plaatsgevonden. Alleen de positie van herverzekerde pensioenfondsen is niet in alle opzichten duidelijk gebleken en heeft aanleiding gegeven tot het verlenen van uitstel voor het indienen van herstelplannen tot 1 april 2010. Voor deze fondsen moet met name nog worden bepaald wat hun rangorde is in het geval van een eventueel faillissement van hun verzekeraar. Deze rangorde heeft materieel gevolg voor het door de pensioenfondsen te kwantificeren kredietrisico.

De minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) trof in het verslagjaar voorbereidingen voor het politieke debat over de houdbaarheid van het aanvullende

pensioenstelsel op de langere termijn. Hij benoemde daartoe drie commissies die onderzoek moeten doen en hem adviseren over de gehanteerde en opnieuw vast te stellen parameters (Commissie-Don), over het gevoerde beleggingsbeleid van en de risicobeheersing door de pensioenfondsen (Commissie-Frijns) en over de wenselijkheid om het Financieel Toetsingskader naar aanleiding van de crisis te herzien (Commissie-Goudswaard).

De eerstgenoemde commissie heeft zijn bevindingen nog in het onderhavige verslagjaar afgerond en een verdeeld advies uitgebracht. Op basis van dit advies heeft de minister van SZW besloten de parameters voorlopig voor het jaar 2010 te handhaven. Dit in de wetenschap dat 2010 grotendeels zal worden ingeruimd voor discussie over een waarschijnlijke herziening van het pensioenstelsel, waarvan die parameters slechts een (niet onbelangrijk) onderdeel uitmaken. De overige commissies zijn in het begin van 2010 met hun adviezen afkomen.

Sociale partners en de belangenverenigingen in de pensioensector zelf hebben de minister voldoende kenbaar gemaakt dat geen politieke besluitvorming kan plaatsvinden zonder de inbreng en de eigen verantwoordelijkheid van alle bij de pensioenregelingen betrokken partijen. De uitkomsten en mogelijke wetswijzigingen kunnen een grote impact hebben op de lopende herstelmaatregelen. Afgezien daarvan moeten de fondsbesturen jaar voor jaar nagaan of het herstel zich beweegt langs de uitgezette lijnen en in het beoogde tempo.

Evaluatie van de Principes voor goed pensioenfondsbestuur en de medezeggenschap gepensioneerden

Na de totstandkoming van de Pensioenwet, met onder meer de invoering van twee nieuwe fondsorganen, is er op het terrein van de organisatie van de pensioenfondsen nauwelijks rust gekomen. In het verslagjaar kwamen twee relevante evaluatierapporten uit en werd vanuit de Tweede Kamer het staatsrechtelijke initiatief genomen om de Pensioenwet ten gunste van de gepensioneerden te wijzigen.

Onder verantwoordelijkheid van de Sociaal-Economische Raad (SER) is onderzoek gedaan naar het tweede, vernieuwde convenant medezeggenschap gepensioneerden en naar de implementatie van de Principes voor goed pensioenfondsbestuur. Aan het einde van het verslagjaar heeft de minister van SZW daarover vervolgens een kabinetsstandpunt naar de Tweede Kamer gezonden.

Volgens de bewindsman heeft de kredietcrisis duidelijk gemaakt dat de risico's voor deelnemers en gepensioneerden aanzienlijk kunnen zijn. Dat maakt de noodzaak van verscherpt onafhankelijk intern toezicht groter. Ook vindt de minister dat de vormgeving, verantwoording en vertegenwoordiging in pensioenfondsen verbeterd moeten worden.

Op dit moment zit er teveel overlap in taken, hetgeen onnodige bureaucratie met zich meebrengt. De minister vindt daarnaast dat gepensioneerden meer zeggenschap in het pensioenfonds moeten krijgen, zonder dat de besluitvorming te ingewikkeld wordt gemaakt door het toevoegen van een derde 'deelbelang' aan het bestuur. Om voorts voldoende deskundige mensen voor een bestuursfunctie te vinden, wil de minister tenslotte meer ruimte maken voor professionele bestuurders.

De bewindsman gaat zijn ideeën verder uitwerken in een aantal verschillende bestuursmodellen en wil daarbij ook de resultaten van de voornoemde Commissie-Frijns betrekken.

De Tweede Kamerleden Koser Kaya (D66) en Blok (VVD) hebben in dit verband een initiatiefwetsvoorstel ontworpen dat beoogt de positie van de gepensioneerden binnen de pensioenfondsen te versterken. Gelet op het feit dat het onderhavige onderwerp door het kabinet in een bredere context wordt behandeld, is aan de genoemde parlementariërs verzocht hun voorstellen voorlopig aan te houden. Wel heeft de parlementaire behandeling van het wetsvoorstel inmiddels tot een kamerbreed aanvaarde motie-Omtzigt geleid, waarin de regering wordt verzocht om de medezeggenschap wettelijk definitief te verankeren en om meerdere belangengroeperingen, waaronder bijvoorbeeld jongeren, bij de fondsbesturen te betrekken. De sector van pensioenfondsen gaat een jaar tegemoet waarin dus niet alleen grote aandacht zal worden gegeven aan de financiële aspecten en risicobeheersing, een en ander om een grotere weerbaarheid tegen toekomstige crises op te bouwen, maar tegelijk ook aan de organisatiestructuur. Stichting Pensioenfonds Invista heeft in het kader van de medezeggenschap gepensioneerden momenteel geen gepensioneerd lid in het bestuur. Binnen het Verantwoordingsorgaan is er wel een gepensioneerd lid.

Meer uitvoeringsvormen van collectieve pensioenregelingen

In het verslagjaar is de minister van SZW met een voorstel gekomen om een algemene pensioeninstelling (API) op te richten. Dit als antwoord op de concurrentie van buitenlandse pensioenuitvoeringsorganisaties die de bewindsman voorzag als gevolg van de totstandkoming, enige jaren geleden, van een Europese interne markt van dergelijke organisaties, zonder binnengrenzen en barrières. De voorlopige vormgeving van dit nieuwe type organisatie staat overigens toe dat de API ook enkel voor binnenlands gebruik kan worden ingezet. Wat betreft deze API heeft de bewindsman het meeste urgente deel, de zogenaamde premiepensioeninstelling (PPI), in het verslagjaar door middel van een concreet wetsvoorstel uitgewerkt. Dit voorstel ligt ter behandeling bij de Tweede Kamer. De Nederlandse PPI zal de in het buitenland vooral voorkomende beschikbare premiesystemen moeten gaan uitvoeren. Een API die daarnaast buitenlandse defined benefit regelingen zou moeten uitvoeren, ligt nog op de tekentafel. Dit heeft mede te maken gehad met de ontwikkeling van een andere, door de sector van ondernemingspensioenfondsen ontworpen uitvoeringsvorm.

De Stichting voor Ondernemingspensioenfondsen (Opf) heeft in het verslagjaar een voorontwerp van wet tot wijziging van de Pensioenwet gemaakt dat vooral kleinere ondernemingspensioenfondsen in staat moet stellen om samen te werken. Deze samenwerking in een zogenaamde Multi-opf moet de nog steeds oplopende bestuurslast verlichten en de uitvoering efficiënter maken, zonder dat de betreffende fondsen worden genoodzaakt zich te liquideren en over te gaan op rechtstreekse contracten met verzekeraars. Gesteund door een unaniem advies van de Stichting van de Arbeid (STAR) heeft de minister van SZW de voorstellen van Opf grotendeels overgenomen en een wetsvoorstel bij de Tweede Kamer ingediend. De samenwerking ligt vooral op het terrein van de governance, onder handhaving van de scheiding van de pensioenvermogens. Door deze samenwerking te beperken tot ondernemingspensioenfondsen die reeds vijf jaar bestaan, wil de minister voorkomen dat de delicate taakafbakeningafspraken tussen pensioenfondsen en verzekeraars worden open gebroken.

Verhoging van de AOW-pensioenleeftijd

Het kabinetsvoornemen om de pensioeningangleeftijd in de AOW te verhogen van 65 naar 67 jaar heeft maatschappelijk tot veel beroering geleid. Toch zag het er aan het einde van het verslagjaar naar uit dat het verzet tegen de betreffende maatregel werd opgegeven en dat het kabinet met sociale partners zich thans vooral kan richten op een zo goed mogelijke invoering, een en ander met behulp van te ontwikkelen flankerend beleid (zware beroepenproblematiek). Hoewel er geen direct verband tussen de ingang van het AOW-pensioen en de ingangsdatum van de aanvullende pensioenen behoort te bestaan, is de pensioensector bij het onderhavige politieke dossier nauw verbonden. Dit omdat synchronisatie van de verschillende pensioeningenangen voor de hand kan liggen, maar wellicht ook als blijkt dat de fiscale regels terzake –het zogenaamde Witteveen kader– aan de AOW-plannen worden aangepast. De pensioensector zal de voortgang van de kabinetsmaatregelen nauwlettend in de gaten (moeten) houden. De belangenbehartigingsorganisaties van pensioenfondsen en verzekeraars hebben het kabinet laten weten dat de pensioenuitvoerders gebaat zijn bij een zo eenvoudig mogelijke overgang naar de nieuwe AOW-pensioenleeftijd. Inmiddels zijn voornoemde AOW-plannen door de Tweede Kamer controversieel verklaard en worden dus niet verder in behandeling genomen als gevolg van de demissionaire staat van het Kabinet Balkenende.

Overige ontwikkelingen

Er hebben zich in het verslagjaar nog andere gebeurtenissen voorgedaan die voor de sector van pensioenfondsen van belang zijn geweest en welhaast door de grote politieke pensioendossiers raken ondergesneeuwd. Zo is thans wel duidelijk geworden dat met ingang van 2011 definitief het doek valt over de FVP-regeling. De fondsbesturen c.q. sociale partners zullen in de naaste toekomst moeten beslissen of zij de betreffende pensioenverzekering voor werkloze werknemers volledig voor eigen rekening willen nemen dan wel zullen afschaffen. Voorts heeft het kabinet in het verslagjaar de Wet verevening pensioenrechten bij scheiding geëvalueerd en meerdere voorstellen tot wijziging aangekondigd. In dat verband is aan de pensioenuitvoeringsorganisaties gevraagd om de bekendheid met de wet te vergroten door verbetering van de voorlichting. Tenslotte kan niet onvermeld blijven de komende aansluiting van de pensioenuitvoerders op het Pensioenregister. Het doel van het register is om

het voor iedere burger mogelijk te maken om via één digitale ingang een totaaloverzicht te krijgen van alle bij pensioenfondsen en verzekeraars opgebouwde pensioenaanspraken en toekomstige rechten.

Goed pensioenfondsbestuur

Naleving Principes voor Goed Pensioenfondsbestuur

Stichting Pensioenfonds Invista dient zorg te dragen voor de waarborging van goed pensioenfondsbestuur. Dit volgt uit de principes voor pension fund governance (PFG) van de Stichting van de Arbeid, die per 1 januari 2007 zijn verankerd in de Pensioenwet. Deze principes betreffen onder meer zorgvuldig bestuur, transparante en open communicatie, deskundigheid en functioneren van het bestuur, verantwoording en intern toezicht. Het bestuur streeft ernaar om deze principes na te leven.

Het beleid van Stichting Pensioenfonds Invista is gericht op een integere bedrijfsvoering. Deze verantwoordelijkheid is vastgelegd in artikel 143 van de Pensioenwet. Dit houdt onder meer in het beheersen van bedrijfsprocessen en -risico's, integriteit, soliditeit van het pensioenfonds en het beheersen van de financiële positie over de langere termijn door periodieke opmaak van een continuïteitsanalyse (eenmaal per drie jaar).

Intern toezicht en Verantwoordingsorgaan

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Invista besteedt conform de Pensioenwet en de daarin opgenomen eisen voor goed pensioenfondsbestuur veel aandacht aan de opzet en inrichting van de organisatie, inclusief de interne beheersing. Reglementair is bepaald hoe het bestuur omgaat met de rol als bestuur en invulling geeft aan begrippen als goed bestuur, verantwoording en intern toezicht.

Naar aanleiding van de principes voor goed pensioenfonds bestuur heeft het bestuur met ingang van 2008 het verantwoordingsorgaan (VO) ingesteld. De leden van het Verantwoordingsorgaan worden als zodanig niet bezoldigd. In mei 2009 heeft er een mailing onder de gepensioneerden plaatsgevonden tot invulling van de vacature voor een gepensioneerd lid van het Verantwoordingsorgaan. Naar aanleiding hiervan is er sinds 2009 eveneens een gepensioneerd lid van het Verantwoordingsorgaan gekozen.

Het bestuur zal jaarlijks verantwoording afleggen aan het Verantwoordingsorgaan. In dit verslagjaar wordt separaat verslag gedaan van de bevindingen van het Verantwoordingsorgaan ten aanzien van het door het bestuur in 2009 gevoerde beleid. Het oordeel van het Verantwoordingsorgaan is verderop in dit jaarverslag opgenomen.

In het kader van goed pensioenfondsbestuur zal het bestuur voorts zorgdragen voor intern toezicht. Het bestuur heeft in 2008 besloten het interne toezicht in te vullen door middel van een visitatiecommissie, die eens in de drie jaar de beleids- en bestuursprocedures en -processen, de checks and balances, de wijze waarop de uitvoering van de regeling wordt bestuurd en aangestuurd en de wijze waarop wordt omgegaan met de risico's op de langere termijn voor (de dekkinggraad van) Stichting Pensioenfonds Invista beoordeelt. Tot de selectie van de leden van de visitatiecommissie is het bestuur gedurende het verslagjaar overgaan. Begin 2010 heeft de eerste visitatie door de visitatiecommissie plaatsgevonden.

Compliance Officer

In het verslagjaar zijn door de compliance officer geen bijzonderheden gemeld.

Zelfevaluatie bestuur

Overeenkomstig de principes voor goed pensioenfondsbestuur heeft het bestuur in zijn statuten een procedure opgenomen teneinde zijn eigen functioneren, zowel van het bestuur als geheel als van de individuele bestuursleden, periodiek te evalueren. Deze zelfevaluatie van het bestuur heeft op 4 november 2009 over het verslagjaar plaatsgevonden.

Deskundigheidsbevordering

In het afgelopen jaar is veel aandacht besteed aan de deskundigheidsbevordering van het bestuur en de leden van het Verantwoordingsorgaan. Het bestuur heeft zowel in 2008 als in het verslagjaar gewerkt aan het opstellen van een deskundigheidsplan. Dit deskundigheidsplan is, uitgaande van de eisen die zijn vastgelegd in het plan van aanpak Deskundigheidsbevordering van de gezamenlijke pensioenkoepels (VB, OPF en UvB) d.d. december 2007, begin 2009 door het bestuur vastgesteld. Verder heeft het bestuur, naast enkele individuele cursussen van bestuurs-

leden, als collectief de jaarlijkse tweedaagse SPO-cursus op 5 en 6 november 2009 gehouden. Het gepensioneerd lid van het Verantwoordingsorgaan heeft voorts in 2009 de SPO opleiding Besturen van een Pensioenfonds doorlopen welke specifiek voor leden van Verantwoordingsorganen en Deelnemersraden werd gegeven. Gedurende 2010 zal het bestuur verder aandacht besteden aan de deskundigheidsbevordering door middel van diverse vervolgcursussen.

Naleving wet- en regelgeving

Overtredingen van wet- en regelgeving zijn het bestuur van Stichting Pensioenfonds Invista niet bekend.

In 2009 zijn aan Stichting Pensioenfonds Invista geen dwangsommen of boetes opgelegd.

Er zijn door DNB aan Stichting Pensioenfonds Invista in het verslagjaar aanwijzingen gegeven met betrekking tot het herstellend vermogen zoals opgenomen in het voorlopig ingediende herstelplan en de continuïteitsanalyse zoals ingediend bij DNB op 30 maart 2009. Hierop heeft Stichting Pensioenfonds Invista haar herstelplan aangepast en definitief overhandigd aan DNB tijdens een overleg op 17 juni 2009. Verder zijn er geen aanwijzingen door DNB aan Stichting Pensioenfonds Invista gegeven, noch is een bewindvoerder aangesteld of is de bevoegdheidsuitoefening van organen van het pensioenfonds gebonden aan toestemming van de toezichthouder.

Gedragscode

Jaarlijks wordt door de bestuursleden bevestigd dat zij de gedragscode nageleefd hebben. Ook dit jaar heeft dit plaatsgevonden.

Uitbesteding

Het bestuur heeft diverse malen overleg gevoerd met de uitvoeringsorganisaties over de dienstlevering overeenkomstig de service level agreement.

Communicatie

In het verslagjaar is veel aandacht besteed aan communicatie. Het bestuur heeft in 2008 een gedetailleerd communicatieplan opgesteld. Stichting Pensioenfonds Invista heeft hierin uitvoering beschreven hoe het pensioenfonds invulling geeft aan de

informatieverplichting van het pensioenfonds conform de eisen van de Pensioenwet. Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Invista heeft verder gewerkt aan een website van het pensioenfonds. Deze is begin 2009 live gegaan. In overeenstemming met de door de koepels geïntroduceerde doelstelling om een eenvoudige, eenduidige en duidelijke pensioenoverzichten te verstrekken (uniform pensioenoverzicht, UPO), hebben alle gepensioneerden en gewezen deelnemers, naast alle actieve deelnemers, in 2009 eveneens een uniform pensioenoverzicht ontvangen. Verder hebben alle actieve deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden in 2009 een brief ontvangen ten aanzien van de maatregelen zoals opgenomen in het herstelplan. Deze brief diende aan alle betrokkenen van het pensioenfonds verzonden te worden in plaats van het toeslagenlabel welk eerst vanaf 1 januari 2010 door de Autoriteit Financiële Markten (AFM) verplicht gesteld werd. In 2010 zal het pensioenfonds de uniforme pensioenoverzichten aanpassen door opname van het toeslagenlabel. De AFM zal vanaf 1 april 2010 het gebruik van het toeslagenlabel bij pensioenfondsen controleren. Stichting Pensioenfonds Invista heeft begin 2010 het toeslagenlabel voor zowel de actieve als inactieve deelnemers vastgesteld.

Bestuursvergaderingen

Het bestuur van het pensioenfonds Invista heeft het afgelopen jaar zes maal vergaderd. De belangrijkste onderwerpen waren de jaarstukken 2008, de financiële positie van het fonds gedurende het verslagjaar (op basis van het op 1 januari 2006 in werking getreden Financieel Toetsingskader), de continuïteitsanalyse, het herstelplan, het beleggingsbeleid, de gewijzigde bestuurssamenstelling, de gewijzigde statuten in verband met de sluiting van de INVISTA (Nederland) B.V. vestiging te Dordrecht, de gewijzigde ABTN, de selectie van de leden van de visitatiecommissie, de pensioenverzekeringsovereenkomst met Nationale Nederlanden en de claim DuPont. Gedurende het verslagjaar is het effect van de beurscrisis op de beleggingen en de dekkingsgraad maandelijks gemonitord.

Deelnemersvergadering

Op 4 november 2009 heeft de algemene deelnemersvergadering plaatsgevonden op de locatie Kerkrade. Het bestuur gaf hierbij een toelichting op de gebeurtenissen in het vorige verslagjaar, alsmede haar visie op de

toekomstige ontwikkelingen. Belangrijke aandachtspunten hierbij waren:

- de kredietcrisis, daling van de dekkingsgraad tot 86,5% ultimo 2008;
- de indiening van het kortetermijnherstelplan;
- de opschorting van waardeoverdrachten in verband met een dekkingsgraad onder de 100% ultimo 2008;
- de voorbereidingen tot instelling van een visitatiecommissie;
- de aanstelling van mevrouw Brouner van AZL als compliance officer;
- de aanpassing van de ABTN aan de Pensioenwet;
- de wijziging in taken van de auditcommissie;
- de aanpassing van de UPO's aan de vereisten van de AFM;
- de verzending van de brieven inzake herstelplan aan de deelnemers;
- de inrichting van de website;
- de nieuwe uitvoeringsovereenkomst met de werkgever;
- de toeslagverlening per 1-1-2009; en
- de wijzigingen in bestuurssamenstelling.

Claim DuPont

Ten aanzien van de rechtszaak tegen Stichting Pensioenfonds DuPont Nederland kan gemeld worden dat er in dit verslagjaar op 11 november 2009 uitspraak is gedaan door de rechtbank. Stichting Pensioenfonds DuPont Nederland is hiermee veroordeeld tot het betalen van het gevorderde bedrag ter financiering van het aanvullend vroegpensioen (€ 1.776.200,-) alsmede de wettelijke rente hierover en de proceskosten. Stichting Pensioenfonds DuPont is hiertegen evenwel begin februari 2010 in hoger beroep gegaan bij het Gerechtshof te Den Haag.

Pensioenparagraaf

Kenmerken regeling

In het boekjaar zijn geen wijzigingen in de bestaande regeling aangebracht. De kenmerken van de regeling zijn als volgt:

Pensioenreglement A

Pensioenreglement A is van toepassing op werknemers van de vestigingen Dordrecht en Rozenburg die deelnemer waren aan de vorige regeling, en zowel op 31 december 2005 als op 1 januari 2006 in dienst waren, alsmede op werknemers die op of na 1 januari 2006 werkzaam zijn bij de vestiging Kerkrade. Deze regeling is een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling. Deze pensioenregeling wordt op grond van de Pensioenwet gekarakteriseerd als een uitkeringsovereenkomst. Alle pensioenaanspraken worden evenredig in tijd opgebouwd en alle pensioenaanspraken en pensioenuitkeringen worden in euro's vastgesteld.

Pensioengevend salaris: Het pensioengevend salaris is gelijk aan 13,96 maal het bruto maandsalaris van de deelnemer, inclusief de ploegtoeslag en exclusief de afbouwtoeslag. Bij een verlaging van het pensioengevend salaris blijven de opgebouwde pensioenaanspraken behouden.

Franchise: De franchise bedraagt € 13.574,- (per 1 januari 2009) en wordt jaarlijks per 1 januari aangepast aan de hand van de ontwikkeling van de AOW-uitkering voor een gehuwde (excl. de toeslag voor de partner jonger dan 65 jaar en inclusief vakantie-uitkering). De franchise zal in elk geval niet minder bedragen dan de minimaal fiscaal toegestane franchise.

Pensioengrondslag: De pensioengrondslag is gelijk aan het pensioengevend salaris verminderd met de franchise. Bij een verlaging van de pensioengrondslag blijven de opgebouwde pensioenaanspraken behouden.

Toetredingsleeftijd: De toetredingsleeftijd is 21 jaar.

Ouderdomspensioen: het ouderdomspensioen is gelijk aan de som van de jaarlijks opgebouwde pensioenaanspraken. Het in enig jaar op te bouwen ouderdomspensioen bedraagt 2% van de voor dat jaar vastgestelde pensioengrondslag. Het ouderdomspensioen wordt vanaf de ingangsdatum levenslang uitgekeerd.

Partnerpensioen: het partnerpensioen is gelijk aan 70% van het ouderdomspensioen. Het partnerpensioen wordt op opbouwbasis verzekerd voor de partner met wie de (gewezen) deelnemer, uiterlijk op de ingangsdatum van het ouderdomspensioen is gehuwd, dan wel een

geregistreerd partnerschap is aangegaan in de zin van boek 1 van het Burgerlijk Wetboek, dan wel ongehuwd samenwoont op basis van een notarieel verleden samenlevingsovereenkomst. Voor de wijze van vaststelling van het partnerpensioen wordt geen onderscheid gemaakt tussen genoemde drie categorieën partners. Bij echtscheiding, ontbinding na scheiding van tafel en bed, ontbinding van het geregistreerd partnerschap, dan wel ontbinding van het samenlevingscontract, heeft de ex-partner recht op bijzonder partnerpensioen.

Wezenpensioen: het wezenpensioen is gelijk aan:

- 20% van het ouderdomspensioen, indien er een wees is;
- 35% van het ouderdomspensioen, indien er twee wezen zijn;
- 45% van het ouderdomspensioen, indien er drie of meer wezen zijn.

Indien er meerdere wezen zijn, wordt het wezenpensioen evenredig verdeeld over alle wezen. Voor volle wezen wordt het wezenpensioen verdubbeld.

Parttime medewerkers: Voor parttime medewerkers wordt een pensioen opgebouwd naar rato van het percentage dat de medewerker werkzaam is.

Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid: De deelnemer die recht heeft op een uitkering krachtens de WAO of de WIA komt in aanmerking voor premievrije voortzetting van de pensioenopbouw indien en zolang zijn arbeidsongeschiktheid meer bedraagt dan 80%.

Toeslagverlening: Indien en voor zover de financiële middelen van het fonds dit toelaten worden er jaarlijks per 1 januari toeslagen verleend op de opgebouwde pensioenaanspraken in de middelloonregeling (voorwaardelijke toeslagverlening). Bij de toeslagverlening wordt onderscheid gemaakt tussen actieve deelnemers en inactieven (pensioengerechtigden, gewezen deelnemers en arbeidsongeschikte deelnemers met recht op premievrije pensioenopbouw). De toeslagverlening van degenen die voorafgaand aan het tijdstip van toeslagverlening actief deelnemer waren, vindt maximaal plaats met de gemiddelde CAO-loonstijging bij INVISTA (Nederland) B.V. over de periode januari-januari van het afgelopen kalenderjaar. Het bestuur beslist evenwel jaarlijks

in hoeverre de pensioenaanspraken worden aangepast. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening wordt een bestemmingsreserve gevormd.

De toeslagverlening van degenen die voorafgaand aan het tijdstip van toeslagverlening inactief waren, vindt maximaal plaats met de stijging van de afgeleide consumentenprijsindex (CPI) alle huishoudens, zoals vastgesteld door het CBS, over de verstreken periode oktober-oktober van het afgelopen kalenderjaar. Het bestuur beslist evenwel jaarlijks in hoeverre de pensioenrechten en pensioenaanspraken worden aangepast. Er wordt voor deze voorwaardelijke toeslagverlening geen bestemmingsreserve gevormd en er wordt geen premie betaald. Toeslagverlening is uitsluitend ter beoordeling van het bestuur.

Flexibilisering: De (gewezen) deelnemers hebben op de pensioendatum de volgende flexibele keuzemogelijkheden:

- a. Uitruil van partnerpensioen en ouderdompensioen onderling.
- b. Uitruil van ouderdompensioen in tijdelijk ouderdompensioen.
- c. Vervroegde uitkering van het ouderdompensioen.
- d. Variabele uitkering (hoog-laag constructie) van het ouderdompensioen.

Bij gebruikmaking van de flexibiliseringsmogelijkheden worden de opgebouwde pensioenaanspraken aangepast op basis van door het fonds vastgestelde tabellen. Deze tabellen worden periodiek door het fonds gewijzigd.

Pensioenreglement B

Pensioenreglement B is van toepassing op werknemers van de vestigingen Dordrecht en Rozenburg die op of na 1 januari 2006 in dienst zijn getreden. Deze regeling bestaat uit twee separate regelingen.

De basisregeling geldt voor het salarisgedeelte tot € 32.066,- per jaar (1 januari 2009). Deze regeling is een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling.

De excedent-regeling geldt voor het salarisgedeelte boven € 32.066,- per jaar (1 januari 2009). Deze regeling is een beschikbare premieregeling, waarbij de beschikbare premie jaarlijks direct wordt omgezet in een pensioenaanspraak.

Pensioengevend salaris: Het pensioengevend salaris is gelijk aan 13,96 maal het bruto maandsalaris van de deelnemer, inclusief de ploegentoeslag en exclusief de afbouwtoeslag. Bij een verlaging van het pensioengevend salaris blijven de opgebouwde pensioenaanspraken behouden.

Franchise: De franchise bedraagt € 13.574,- (per 1 januari 2009) en wordt jaarlijks per 1 januari aangepast aan de hand van de ontwikkeling van de AOW-uitkering voor een gehuwde (excl. de toeslag voor de partner jonger dan 65 jaar en inclusief vakantie-uitkering). De franchise zal in elk geval niet minder bedragen dan de minimaal fiscaal toegestane franchise.

Pensioengrondslag: De pensioengrondslag is gelijk aan het pensioengevend salaris verminderd met de franchise. Bij een verlaging van de pensioengrondslag blijven de opgebouwde pensioenaanspraken behouden.

Toetredingsleeftijd: De toetredingsleeftijd is 21 jaar.

Ouderdompensioen: Het ouderdompensioen is gelijk aan de som van de jaarlijks opgebouwde pensioen-aanspraken. Het in enig jaar op te bouwen ouderdomspensioen bedraagt 2% van de voor dat jaar vastgestelde pensioengrondslag. Het ouderdompensioen wordt vanaf de ingangsdatum levenslang uitgekeerd.

Partnerpensioen: Het partnerpensioen is gelijk aan 70% van het ouderdompensioen. Het partnerpensioen wordt op opbouwbasis verzekerd voor de partner met wie de (gewezen) deelnemer, uiterlijk op de ingangsdatum van het ouderdompensioen is gehuwd, dan wel een geregistreerd partnerschap is aangegaan in de zin van boek 1 van het Burgerlijk Wetboek, dan wel ongehuwd samenwoont op basis van een notarieel verleden samenlevingsovereenkomst. Voor de wijze van vaststelling van het partnerpensioen wordt geen onderscheid gemaakt tussen genoemde drie categorieën partners. Bij echtscheiding, ontbinding na scheiding van tafel en bed, ontbinding van het geregistreerd partnerschap, dan wel ontbinding van het samenlevingscontract, heeft de ex-partner recht op bijzonder partnerpensioen.

Wezenpensioen: het wezenpensioen is gelijk aan:

- 20% van het ouderdompensioen, indien er een wees is;
- 35% van het ouderdompensioen, indien er twee wezen zijn;
- 45% van het ouderdompensioen, indien er drie of meer wezen zijn.

Indien er meerdere wezen zijn, wordt het wezenpensioen evenredig verdeeld over alle wezen. Voor volle wezen wordt het wezenpensioen verdubbeld.

Parttime medewerkers: Voor parttime medewerkers wordt een pensioen opgebouwd naar rato van het percentage dat de medewerker werkzaam is.

Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid: De deelnemer die recht heeft op een uitkering krachtens de WAO of de WIA komt in aanmerking voor premievrije voortzetting van de pensioenopbouw indien en zolang zijn arbeidsongeschiktheid meer bedraagt dan 80%.

Toeslagverlening: Indien en voor zover de financiële middelen van het fonds dit toelaten worden er jaarlijks per 1 januari toeslagen verleend op de opgebouwde pensioenaanspraken. Bij de toeslagverlening wordt onderscheid gemaakt tussen actieve deelnemers en inactieven (pensioengerechtigden, gewezen deelnemers en arbeidsongeschikte deelnemers met recht op premievrije pensioenopbouw). De toeslagverlening van degenen die voorafgaand aan het tijdstip van toeslagverlening actief deelnemer waren, vindt maximaal plaats met de gemiddelde CAO-loonstijging bij INVISTA (Nederland) B.V. over de periode januari-januari van het afgelopen kalenderjaar. Het bestuur beslist evenwel jaarlijks in hoeverre de pensioenaanspraken worden aangepast. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening wordt een bestemmingsreserve gevormd.

De toeslagverlening van degenen die voorafgaand aan het tijdstip van toeslagverlening inactief waren, vindt maximaal plaats met de stijging van de afgeleide consumenten-prijsindex (CPI) alle huishoudens, zoals vastgesteld door het CBS, over de verstreken periode oktober-oktober van het afgelopen kalenderjaar. Het bestuur beslist evenwel jaarlijks in hoeverre de pensioenrechten en pensioenaanspraken worden aangepast. Er wordt voor deze voorwaardelijke

toeslagverlening geen bestemmingsreserve gevormd en er wordt geen premie betaald. Toeslagverlening is uitsluitend ter beoordeling van het bestuur.

Flexibilisering: De (gewezen) deelnemers hebben op de pensioendatum de volgende flexibele keuzemogelijkheden:

- Uitruil van partnerpensioen en ouderdompensioen onderling.
- Uitruil van ouderdompensioen in tijdelijk ouderdompensioen.
- Vervroegde uitkering van het ouderdompensioen.
- Variabele uitkering (hoog-laag constructie) van het ouderdompensioen.

Bij gebruikmaking van de flexibiliseringsmogelijkheden worden de opgebouwde pensioenaanspraken aangepast op basis van door het fonds vastgestelde tabellen. Deze tabellen worden periodiek door het pensioenfonds gewijzigd.

Kostendekkende, gedempte en feitelijke premie 2009

Artikel 129 van de PW schrijft voor dat de feitelijke premie ten minste gelijk dient te zijn aan de conform de ABTN vastgestelde kostendekkende premie. Een premiekorting is alleen toegestaan als aangetoond kan worden dat naast de onvoorwaardelijke verplichting en het vereist eigen vermogen ook voldoende vermogen aanwezig is om de voorwaardelijke toeslagen te kunnen nakomen.

De aan het pensioenfonds betaalde pensioenpremie vóór hoger dan de gedempte kostendekkende premie van € 3.570.000,-, die is afgeleid van de in het jaarverslag gepubliceerde (zuivere) kostendekkende premie van € 4.315.000,-. Het verschil tussen de conform de ABTN vastgestelde gedempte premie en de zuivere kostendekkende premie wordt veroorzaakt door demping van de rekenrente over een periode van tien jaar.

Gezien het bovenstaande is de actuaris van mening dat de feitelijke premie toereikend is. Zie ook hetgeen hierna is vermeld onder het hoofdstuk herstelplan.

Toeslagbeleid

De toeslag op de opgebouwde pensioenaanspraken van de actieve deelnemers, de premievrije- en ingegane pensioenaanspraken is voorwaardelijk. Bij de toeslagverlening wordt onderscheid gemaakt tussen de actieve deelnemers en de inactieve deelnemers (gewezen deelnemers en gepensioneerden).

Uitgangspunt voor de toeslagverlening aan de actieve deelnemers per 1 januari 2009 was maximaal de gemiddelde CAO-loonstijging bij INVISTA (Nederland) B.V. over de periode januari-januari van het afgelopen kalenderjaar. Het bestuur heeft in het verslagjaar besloten om de rechten van de actieve deelnemers niet te verhogen.

Uitgangspunt voor de toeslagverlening per 1 januari 2009 aan de inactieve deelnemers was de ontwikkeling van de afgeleide consumentenprijsindex alle huishoudens over de voorafgaande aaneengesloten periode van 1 oktober tot 1 oktober. Het bestuur heeft in het verslagjaar besloten om de rechten van de inactieve deelnemers eveneens niet te verhogen.

Voor 2010 heeft het bestuur, de actuaaris gehoord hebbende, besloten om gezien de financiële positie van het pensioenfonds met ingang van 1 januari 2010 geen toeslagen te verlenen aan zowel de actieve als inactieve deelnemers.

Financiële positie van het pensioenfonds

Ultimo 2009 is de voorziening pensioenverplichtingen vastgesteld op basis van de AG Prognosetafel 2005-2050. De voorziening pensioenverplichtingen is ultimo 2009 vastgesteld op € 73,4 miljoen, de reserves bedragen negatief € 5,6 miljoen hetgeen resulteert in een (aanwezige) dekkingsgraad van 92,6%.

De benodigde solvabiliteit onder FTK dient zodanig te zijn dat het pensioenfonds met 97,5% zekerheid volgend jaar nog voldoende vermogen heeft om de verplichtingen op marktconforme basis over te dragen. De benodigde solvabiliteit wordt bepaald met behulp van een door DNB aangereikt standaardmodel.

De minimaal vereiste dekkingsgraad bedraagt 104,1% en de vereiste dekkingsgraad ultimo 2009 bedraagt circa 119,3%.

Aangezien de aanwezige dekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad is er sprake van onderdekking.

Het belegd vermogen van het fonds (inclusief liquide middelen) nam in het verslagjaar toe met € 10,9 miljoen tot € 73,7 miljoen als gevolg van de beleggingsopbrengsten en de gedane pensioenbetalingen.

Het gemiddelde rendement op basis van total return bedroeg in 2009: 9,0% (2008: 3,4%).

Kortetermijnherstelplan

De dekkingsgraad van Stichting Pensioenfonds Invista is door de gevolgen van de kredietcrisis ultimo 2008 onder de 100% gekomen, te weten 86,5% ultimo december 2008. Aangezien de aanwezige dekkingsgraad ultimo verslagjaar lager is dan de benodigde dekkingsgraad, en tevens lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad van 105%, is er sprake van een reserve- en dekkingstekort. Deze tekorten zijn door Stichting Pensioenfonds Invista onverwijld gemeld aan DNB. Stichting Pensioenfonds Invista heeft begin 2009 gewerkt aan het opstellen van een voorlopig kortetermijnherstelplan (conform artikel 140 Pensioenwet) op basis van een actuele continuïteitsanalyse. Stichting Pensioenfonds Invista heeft dit korte termijn herstelplan in concept op 31 maart 2009 bij DNB ingediend. Stichting Pensioenfonds Invista heeft reeds begin 2009 besloten om in het kader van herstel de gedempte rekenrente voor de berekening van de kostendekkende premie te verlagen van 4,7% in 2008 naar 4,5% in 2009, alsmede om met ingang van 1 januari 2009 geen toeslagen te verlenen voor zowel actieve als inactieve deelnemers. Aangezien uit de opgestelde continuïteitsanalyse bleek dat de herstelmaatregelen Stichting Pensioenfonds Invista onvoldoende herstellend vermogen geeft om uit de situatie van dekkingstekort te komen, heeft het bestuur van Stichting Pensioenfonds Invista de werkgever op 17 maart 2009 schriftelijk verzocht om een additionele storting van circa € 6 miljoen. De werkgever heeft hierna op 16 juni 2009 met Stichting Pensioenfonds Invista een overeenkomst gesloten tot betaling van deze additionele storting, waarbij de werkgever (indien noodzakelijk) ultimo de jaren 2011, 2012 en 2013 extra betalingen zal doen ter grootte van maximaal € 2 miljoen per jaar, met als totaal bedrag maximaal € 6 miljoen. De werkgever heeft evenwel de verwachting uitgesproken dat ook werknemers hun 'steentje' bijdragen via een verhoging van de werknemerspremie. Indien er

geen extra bijdrage van de werknemerszijde komt, kan de werkgever de extra bijdrage verlagen met drie keer € 200.000,-. Stichting Pensioenfonds Invista heeft hierna het herstelplan aangepast. Het definitieve herstelplan, inclusief de betalingsovereenkomst met de werkgever, is op 17 juni 2009 tijdens een overleg met DNB overhandigd.

Het herstelplan gaat uit van de navolgende herstelmaatregelen:

Premiebeleid

De werkgever betaalt de kostendekkende premie op basis van een gedempte rekenrente. Deze gedempte rekenrente is van 4,7% in 2008 verlaagd naar 4,5% vanaf 2009. Daarnaast betaalt de werkgever 4% van de pensioengrondslag zoals deze tot 2006 werd vastgesteld voor toevoeging aan de bestemmingsreserve voor toeslagen voor actieven (zie hierna).

Uit de berekeningen van de continuïteitsanalyse komt naar voren dat de premiedekkingsgraad naar verwachting de komende 15 jaar meer dan 100% bedraagt.

Toeslagbeleid

Indien en voor zover de financiële middelen van het fonds dit toelaten worden er jaarlijks per 1 januari toeslagen verleend op de opgebouwde pensioenaanspraken in de middelloonregeling (voorwaardelijke toeslagverlening). Bij de toeslagverlening wordt onderscheid gemaakt tussen actieve en inactieven deelnemers:

- De toeslagverlening aan actieve deelnemers, vindt maximaal plaats met de gemiddelde CAO-loonstijging bij INVISTA (Nederland) B.V. over de periode januari-januari van het afgelopen kalenderjaar. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening wordt een bestemmingsreserve gevormd.
- De toeslagverlening aan inactieve deelnemers, vindt maximaal plaats met de stijging van de afgeleide consumentenprijsindex (CPI) alle huishoudens, zoals vastgesteld door het CBS, over de verstreken periode

oktober-oktober van het afgelopen kalenderjaar. Er wordt voor deze voorwaardelijke toeslagverlening geen bestemmingsreserve gevormd en geen premie betaald.

In een situatie van dekkingstekort worden aan actieve en inactieve deelnemers geen toeslagen verleend. In een situatie van reservetekort wordt in principe een deel van de toeslagambitie aan toeslag verleend. Hierbij houdt het bestuur de volgende staffel als leidraad aan:

- dekkinggraad < 105%: 0%;
- 105% < Dekkinggraad < 120%:
(Dekkinggraad -/- 105%) / (120% -/- 105%);
- dekkinggraad > 120%: 100%.

Jaarlijks worden de volgende elementen aan de bestemmingsreserve toegevoegd:

- het saldo van de beschikbare overrente toe te rekenen aan de voorziening voor actieve deelnemers; deze toerekening vindt plaats conform de hiervoor beschreven staffel;
- een jaarlijkse bijdrage van 4% van de pensioengrondslag conform de pensioenregeling die voor 1 januari 2006 van toepassing was;
- het behaalde rendement op de bestemmingsreserve over het afgelopen boekjaar.

In het geval dat toeslagen worden verleend aan actieven, wordt de kostendekkende premie op marktwaarde voor deze toeslagen aan de bestemmingsreserve onttrokken.

De bestemmingsreserve is niet beklemd en wordt bij vaststelling van de dekkinggraad bij het beschikbare vermogen opgeteld.

Beleggingsbeleid

Het pensioenfonds heeft haar belegd vermogen ondergebracht bij ING IM. De strategische verdeling en feitelijke verdeling per 31 december 2009 is als volgt:

Categorie	Norm	Minimum	Maximum	Feitelijk
Vastrentende waarden	60%	50%	70%	62%
Aandelen	40%	10%	50%	38%
Liquiditeiten	0%	0%	15%	0%

De duratie van de vastrentende waarden bedraagt ultimo 2008 afgerond 24 jaar versus een duratie van de voorziening van 22 jaar. De duratie van de totale vastrentende portefeuille wordt gestuurd middels het ING Fixed Income All Grade Long Duration Basis Fonds en kan naar aanleiding van ontwikkelingen op de beurs en/of bij het pensioenfonds worden verlengd of verkort.

De beleggingen in hedgefonds zijn in het kader van risicoreductie begin 2009 tot nul afgebouwd. De hierdoor vrijgekomen middelen worden voorlopig belegd in liquide middelen.

Overige maatregelen

Uit de continuïteitsanalyse bleek dat het huidige beleggings-, premie- en indexatiebeleid het pensioenfonds onvoldoende herstellend vermogen gaf om op eigen kracht uit de situatie van dekkingstekort te komen. Het bestuur heeft de werkgever op 17 maart 2009 schriftelijk gevraagd om het tekort van € 6 miljoen aan te vullen. De werkgever is bereid gevonden om aanvullende stortingen te verrichten die naar verwachting voldoende zijn om binnen de wettelijke termijn van vijf jaar de situatie van dekkingstekort op te heffen. Ultimo de jaren 2011, 2012 en 2013 zal de werkgever (indien noodzakelijk) extra betalingen doen ter grootte van maximaal € 2 miljoen per jaar met als totaalbedrag maximaal € 6 miljoen. De werkgever heeft evenwel de verwachting uitgesproken dat ook werknemers hun 'steentje' bijdragen via een verhoging van de werknemerspremie.

De dekkinggraad van het pensioenfonds bedroeg ultimo december 2009 92,6%. Aangezien de aanwezige dekkinggraad ultimo verslagjaar lager is dan de benodigde dekkinggraad, en tevens lager is dan de minimaal vereiste dekkinggraad van 105%, verkeerd het pensioenfonds ultimo 2009 nog steeds in een reserve- en dekkingstekort. Stichting Pensioenfonds Invista heeft gedurende 2009 haar dekkinggraad maandelijks gerapporteerd aan DNB. Pensioenfonds dienen verder jaarlijks de voortgang van het herstel te evalueren en te rapporteren aan DNB. Begin 2010 heeft het pensioenfonds het herstelplan geëvalueerd. Deze evaluatie is op 11 februari 2010 gerapporteerd aan DNB.

Eind 2009 is er binnen de pensioenwereld veel discussie ontstaan ten aanzien van door het Centraal Bureau voor de Statistiek gepubliceerd cijfermateriaal dat duidt op sterk toenemende levensverwachtingen. De Nederlandsche Bank verlangt dat pensioenfonds, ondanks het feit dat het Actuarieel Genootschap nog geen update van de Prognosetafels heeft gepubliceerd, daar in de vaststelling van de voorziening pensioenverplichtingen rekening mee houden. Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Invista heeft daartoe een opslag van 5% bovenop de op basis van de huidige grondslagen berekende pensioenverplichtingen toegepast. Hierdoor is de dekkinggraad in negatieve zin aangetast. In de evaluatie van het herstelplan is eveneens rekening gehouden met genoemde opslag bovenop de voorziening pensioenverplichtingen per ultimo 2009. Als het Actuarieel Genootschap in de loop van 2010 nieuwe Prognosetafels publiceert, zal op basis daarvan een exactere calculatie van de gevolgen van de toegenomen levensverwachtingen plaatsvinden.

In onderstaande tabel is de evaluatie van het herstelplan ultimo december 2009 weergegeven.

	Effect op dekkingsgraad (in %)	
	Korte termijn	Lange termijn
Dekkingsgraad per 31 december 2008 resp. 31 december 2013	86,5	107,4
Sturingsmiddelen		
<i>Premie</i>		
De premie is kostendekkend; de werkgever betaalt in de periode 2009-2013 een extra bijdrage indien noodzakelijk om ultimo 2013 op een dekkingsgraad van 105% uit te komen. Op basis van de laatste evaluatie zijn extra betalingen niet nodig.	2,8	1,7
<i>Toeslagverlening</i>		
Geen toeslagverlening in de periode 2009-2013; geen recht op inhaalindexatie; daarna gedeeltelijk CPI.	0,0	-6,0
<i>Beleggingen</i>		
Verschil tussen het gemiddelde jaarrendement en de oprenting van de pensioenverplichtingen.	17,2	10,6
Rentetermijnstructuur		
Aanpassing van de rentecurve in 2009. Overige jaren is het effect 0 (gebruik forward curves).	7,5	0,0
Overige		
O.a. uitkeringen en kruiseffecten. In 2009 betreft dit met name de afslag in verband met kredietwaardigheid van ING en een verhoging van de voorziening in verband met langlevensrisico.	-6,6	3,8
Dekkingsgraad per 31 december 2013 resp. 31 december 2023	107,4	117,5
MVEV per 31 december 2013 resp. 31 december 2023	5,0	5,0
Korting op aanspraken en rechten (korte termijn herstelplan)		
Uiterlijk 1 april 2012 effecturen indien extra betalingen werkgever ontoereikend zijn. Op basis van de laatste evaluatie zijn extra betalingen niet nodig en wordt een korting van aanspraken en rechten derhalve niet verwacht.	n.v.t.	n.v.t.

In 2009 heeft de dekkingsgraad zich ten opzichte van het herstelplan als volgt ontwikkeld:

	Verwacht 2009	Werkelijk 2009
Dekkingsgraad per 31 december 2008	85,0	86,5
Sturingsmiddelen		
<i>Premie</i>		
De premie was in 2009 kostendekkend conform plan.	0,7	0,6
<i>Toeslagverlening</i>		
In 2009 zijn geen toeslagen verleend.	0,0	0,0
<i>Beleggingen</i>		
In 2009 is meer rendement behaald dan verwacht.	2,5	5,4
Rentetermijnstructuur		
De rente is meer gestegen dan verwacht. De dekkingsgraad is als gevolg hiervan gestegen.	0,0	7,5
Overige		
In 2009 betreft dit met name de afslag in verband met kredietwaardigheid van ING en een verhoging in verband met langlevensrisico.	0,0	-6,6
Dekkingsgraad per 31 december 2009	88,2	93,4
Vereiste dekkingsgraad per 31 december 2009	116,0	116,1

Herverzekering

De pensioenaanspraken worden in eigen beheer opgebouwd. De risico's van overlijden en arbeidsongeschiktheid heeft het pensioenfonds ondergebracht bij Nationale Nederlanden te Den Haag.

Ten behoeve van het overlijdensrisico worden jaarlijks de risicokapitalen verzekerd. Het risicokapitaal is gelijk aan de contante waarde van een direct ingaand partnerpensioen, verminderd met de, ten behoeve van de betreffende deelnemer, aanwezige voorziening voor ouderdompensioen. Onder het arbeidsongeschiktheidsrisico wordt verstaan de premievrije voortzetting van de pensioenopbouw. De

dekking van de premievrijstelling omvat de uitkering van een rente bij langdurige arbeidsongeschiktheid van een deelnemer ter grootte van de gelijkblijvende jaarpremie, welke voor de opbouw van de reglementaire pensioenaanspraken noodzakelijk is.

Verwachte wijzigingen in het komend jaar

Vanaf 1 januari 2010 dienen alle pensioenfondsden de informatie over toeslagverlening, conform artikel 48 lid 2 van de Pensioenwet en artikel 59 lid 2 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling, uit te drukken in een kwalitatieve en beeldende maatstaf. Deze beeldende maatstaf wordt het toeslagenlabel genoemd. Stichting

Pensioenfonds Invista heeft voor zowel de actieve als inactieve deelnemers het toeslagenlabel voor 2010 vastgesteld. Dit toeslagenlabel zal vanaf 2010 onder andere op het uniforme pensioenoverzicht vermeld worden.

De heer Scheijen heeft per 1 juni 2010 aangegeven het bestuur van Stichting Pensioenfonds Invista te verlaten in verband met het beëindigen van zijn dienstverband bij INVISTA (Nederland) B.V.. Er is vanuit de werkgever reeds een opvolger van de heer Scheijen als werkgeversbestuurslid benoemd. De heer Thomas heeft de heer Scheijen opgevolgd.

Verzekerdenbestand

	Deelnemers	Gewezen deelnemers	Pensioen- gerechtigden
Stand per 31 december 2008	412	237	9
Mutaties door:			
– Nieuwe toetreding	5	0	0
– Ontslag met premievrije aanspraak	-97	97	0
– Waarde-overdracht	0	0	0
– Overlijden	-1	-1	0
– Ingang pensioen	-1	0	5
– Andere oorzaken	0	-1	0
Mutaties per saldo	-94	95	5
Stand per 31 december 2009	318 *	332	14

*) Waarvan 1 deelnemer met (gedeeltelijke) vrijstelling van premiebetaling wegens arbeidsongeschiktheid.

Specificatie pensioengerechtigden	2009	2008
Ouderdompensioen	5	4
Partnerpensioen	7	5
Wezenpensioen	2	0
	14	9

Beleggingenparagraaf

Algemene ontwikkelingen

Economie

De forse teruggang van het bruto binnenlandse product in de VS (-2,5%), de eurozone (-3,7%) en Japan (-5,2%) laat duidelijk zien dat de kredietcrisis, die in het najaar van 2008 begon, ingrijpende gevolgen heeft gehad voor de volwassen economieën. Opkomende landen, die nagenoeg geen last hadden van de kredietcrisis, lieten in 2009 een groei zien van 2%. Met een stijging van het bruto binnenlandse product van ruim 8% was China een van de landen die zich in de wereldwijde economie het meest positief onderscheidde. Het land was een belangrijke stimulans voor het aantrekken van de wereldwijde economie, mede door de aanhoudend grote vraag naar grondstoffen die van China en India uitging. Dat de wereldeconomie zo snel uit een zeer diep dal kon kruipen, is echter vooral te danken aan de bijzonder doortastende aanpak van de centrale banken en de overheden, wereldwijd. Centrale banken verlaagden de officiële rentes tot extreem lage niveaus en slaagden er via het nemen van crisismaatregelen in om de markten weer op gang te brengen. Zo werden op grootschalige wijze instrumenten ingezet om de markten massaal van liquiditeit te voorzien. Overheden stimuleerden de economie via het creëren van forse overheidsstekorten. Hierdoor werd tegenwicht geboden aan de enorme vraaguitval in de particuliere sector.

De aanpak van de beleidsmakers, waaronder ook internationale organen als het IMF moeten worden genoemd, wierp sneller dan verwacht vruchten af. Allereerst in Azië (China) kwam er een economisch herstel op gang. Dat herstel, mede ondersteund doordat bedrijven weer hun voorraden gingen aanvullen, verspreidde zich opvallend snel over de regio's. Daarmee was een depressie, een langjarige economische teruggang, voorkomen.

Aandelenmarkten

In 2009 kenden de wereldwijde aandelenmarkten twee duidelijke gezichten. Tot 9 maart, het laagste punt van de aandelenmarkten in deze economische cyclus, was er sprake van extreme risicoaversie van beleggers. In de rest van het jaar keerde de risicobereidheid terug. Aanvankelijk

reageerden markten vooral op de opluchting dat een depressie, zoals wij die in de jaren dertig van de vorige eeuw zagen, was voorkomen. Dat was een langdurige economische teruggang die gepaard ging met structurele prijsdalingen (deflatie). De rally op de aandelenmarkten hield aan doordat de economische cijfers beter waren dan was verwacht. Ook het feit dat de kwartaalcijfers van de bedrijven de (laaggespannen) verwachtingen overtroffen, was een belangrijke steun voor de markten.

De markten die het meest risicovol worden geacht, zoals opkomende markten, presteerden het best. Ook bij het overzien van de ontwikkelingen tussen de sectoren valt het op dat de risicovollere sectoren, anders gezegd de cyclische sectoren, duidelijk beter presteerden dan de zogenoemde defensieve sectoren. De verschillen waren groot. Zo steeg de sector basismaterialen, waarin ook de grondstoffenleveranciers zijn vertegenwoordigd, in 2009 met 57% (in euro), terwijl defensieve bedrijfstakken, bijvoorbeeld telecomdiensten (+11%) en nutsbedrijven (+4%), duidelijk achterbleven. Daarmee werden de grote verliezers van 2008, de winnaars van 2009.

Obligatiemarkten

De rentes op tienjarige staatsleningen in de eurozone (Duitsland) bewogen in 2009 tussen een bandbreedte van 3% en 3,5%. De rente op tienjarige Amerikaanse staatsleningen liep in december op van 3,4% naar 3,8% en bevond zich daarmee aan het einde van het jaar aan de bovenkant van de bandbreedte.

Dat deze rentes ondanks de massale emissies van obligaties door overheden laag zijn gebleven, is verklaarbaar. De besparingen, het aanbod van geld, waren fors gestegen. Tevens is de inflatie laag. De kerninflatie in de volwassen economieën bevindt zich nog steeds in een neerwaartse trend. Bovendien zal het monetaire beleid van de belangrijkste centrale banken nog langere tijd onder de 'normale' niveaus blijven. Niet op de laatste plaats is van belang dat overheden, die fors op de emissiemarkt opereren, nog nauwelijks concurrentie hebben van de particuliere sector. Bedrijven opereren op de emissiemarkt veelal om hun bankschulden af te lossen en om te zetten in, op de openbare markt verhandelbare, bedrijfsleningen. Per saldo heeft de particuliere sector in 2009 zijn schulden gereduceerd.

Nadat beleggers er vertrouwen in hadden gekregen dat de massale steun van de centrale banken en de overheden ging doorwerken op de markten en de reële economie, liepen ook de extreem hoge risicopremies van de risicovollere vastrentende categorieën terug. Afgezien van ABS-papier (obligaties met dekking), zijn de liquiditeitspremies op dergelijk papier verdwenen en zijn de risicopremies op min of meer normale niveaus gekomen.

Rendement

2009 was een jaar vol extremen. Het jaar startte slecht met scherpe dalingen op de aandelenmarkt met een diepte punt begin maart. Het fonds heeft begin van het jaar aandelen emerging markets verkocht en haar positie in hedgefondsen geruild voor een veilige haven en geld op een spaarrekening geplaatst die op dat moment veel meer opleverde dan een deposito. Vanaf maart, na gezamenlijke acties van centrale banken en overheden, verdwenen de grootste risico's en trad herstel in van de aandelen en credit markten. In de herstelfase heeft het pensioenfonds begin april High yield gekocht omdat de verwachting voor deze obligaties veel beter waren dan aandelen zelf. Vanaf september tot en maart is er een duidelijk opbouwpad gekozen om de portefeuille stapsgewijs meer in lijn te brengen met de ALM wegingen, 40% aandelen en 60% obligaties. Eind 2009 is het gewicht aandelen tot 30% gestegen en bedroeg het gewicht High Yield (qua risico vergelijkbaar met aandelen) nog ongeveer 6% door de aankopen in aandelen en de fors gestegen aandelenmarkten en high yield markt. In december en januari is in de verdere opbouw van de aandelenportefeuille High yield verkocht, om de risico's van de totale portefeuille in balans te brengen en resultaat op High yield te boeken.

In de onderstaande tabellen staan de performancecijfers van de portefeuille versus de benchmark.

Totale portefeuille	2009
Totale portefeuille	9,0%
Benchmark	5,7%

De totale portefeuille heeft over het jaar 2009 een performance behaald van 9,0%. De absolute performance kwam hoofdzakelijk van de goede resultaten op aandelen, High Yield en de credits binnen de obligatieportefeuille.

Rendement opgesplitst naar categorie:

Vastrentende portefeuille	2009
Vastrentende portefeuille	0,1%
Benchmark	-2,3%

De absolute performance op de vastrentende portefeuille kan niet los worden gezien van de verplichtingenkant van de balans. De portefeuille was grotendeels afgedekt voor het renterisico, en heeft de gestegen rente in 2009 geen grote effecten gehad op dekkingsgraad. De relatieve performance op de vastrentende portefeuille was goed in 2009. Deels is dit uiteraard te verklaren door een herstel van de rendementen op credits, die in 2008 een flinke daling lieten zien. De positieve relatieve performance van de vastrentende portefeuille werd grotendeels behaald door de allocaties aan credits (Investment Grade credits, High Yield en Emerging Market Debt).

Aandelen portefeuille	2009
Aandelen portefeuille	30,8%
Benchmark	27,5%

De aandelenportefeuille liet een mooie absolute en relatieve performance zien in 2009. Het actieve beleid heeft gezorgd voor een sterke relatieve performance. Hierbij werd geprofiteerd van het herstelscenario waarop was ingespeeld binnen de beleggingsfondsen. Ook de weging naar opkomende markten liet een duidelijk positieve bijdrage zien.

Vooruitzichten 2010

Beleggers worden geconfronteerd met grotere politieke risico's. De politieke risico's zullen voorlopig niet verdwijnen. Over het Amerikaanse bankenplan zal nog veel gediscussieerd worden, alvorens het wellicht in een of andere vorm in een wettelijke regeling zal worden verrat. Het onderwerp zal de markten dus voorlopig bezighouden. Ook de onzekerheid rondom de schuldencrisis van de zuidelijke Eurolanden is nog niet voorbij. De volatiliteit op de financiële markten zal daardoor hoog blijven.

Los van de onzekerheden rond de staatsschulden van sommige Europese landen, blijft de omgeving voor aandelen gunstig. Er is nog steeds sprake van een combinatie van aantrekkende economische groei, sterk stijgende bedrijfswinsten en een aanhoudend soepel monetair (lage rente) en fiscaal beleid. Nu de bedrijfswinsten hun bodem hebben bereikt, zijn aandelenmarkten terechtgekomen in de meer volwassen fase van de cyclus. Daarin is de belangrijkste motor van de aandelenmarkt de groei van de bedrijfswinsten. We verwachten dat de wereldwijde bedrijfswinsten in 2010 met ruim 30% zullen stijgen. Het economische herstel, gedreven door de heropbouw van de voorraden en sterke groei in de opkomende landen, zal in 2010 ook leiden tot een bescheiden omzetgroei. Gecombineerd met lagere bedrijfskosten en lagere financiële lasten kan zelfs zo'n beperkte omzetstijging leiden tot een forse toename van de nettowinst.

De Duitse 10-jaars staatslening, de Bund, maakte tijdens de onrust op de obligatiemarkten zijn status van veilige haven waar. Veel beleggers hebben hun staatsleningen van budgettair zwakke eurolanden ingeruild voor stabiele Duitse staatsleningen. In de eerste week van mei daalde het effectief rendement op de Bund tot 2,7%. Voor een dergelijk laag niveau moeten we heel ver terug in de vorige eeuw. De Duitse kapitaalmarktrente is inmiddels weer opgelopen tot even onder de 3%. Wanneer de liquiditeit blijft verbeteren en de risicobereidheid verder stijgt, verwacht men dat de rente binnenkort weer binnen de 'vertrouwde' bandbreedte van 3-3,5% zal bewegen. Een verdere stijging wordt niet verwacht, omdat de ECB zijn rol als liquiditeitsverschaffer weer heeft opgevoerd en bovendien de officiële rentetarieven voorlopig niet zal verhogen. Ook zal de economische groei voor de gehele eurozone gematigd blijven. Daarnaast blijft de neerwaartse druk op de inflatie aanhouden. Dat komt in de eerste plaats door de nog altijd grote overcapaciteit in de industrie en op de arbeidsmarkt. Ook de zware bezuinigingen die sommige overheden moeten doorvoeren –denk aan het verlagen van lonen in de publieke sector– zullen eerder een neerwaarts dan een opdrijvend effect hebben op de prijzen.

Risicoparagraaf

Matchingsrisico

Het matchingsrisico is het risico dat de looptijd en rentegevoeligheid tussen de beleggingen en de pensioenverplichtingen niet op elkaar zijn afgestemd.

Wanneer een pensioenfonds aan zijn verplichtingen moet voldoen (pensioenen uitbetalen), dienen daarvoor op tijd de beschikbare middelen vrij te komen. Een pensioenfonds kan zowel het nominale als het reële renterisico trachten af te dekken. Het renterisico is middels de duration van de vastrentende portefeuille deels afgedekt. Het fonds houdt een bepaalde mate van gevoeligheid voor de ontwikkeling van de rente.

Asset Liability Management (ALM) is een instrument wat kan worden gebruikt om de optimale soort en/of mate van matching te bepalen.

Verzekeringstechnisch risico

Naast de financiële risico's staat het fonds bloot aan verzekeringstechnische risico's, waarvan het langlevensrisico het belangrijkste is. Bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen worden prudente veronderstellingen gehanteerd waaronder leeftijdscorrectiefactoren alsmede toekomstige verbetering van de levensverwachting. Andere verzekeringstechnische risico's zijn kortlevensrisico, arbeidsongeschiktheidsrisico en looninflatie.

Concentratierisico

Grote posten zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd. Als grote post wordt aangemerkt elke post die meer dan 2% van het balanstotaal uitmaakt. Dit risico wordt door de belegger gemonitord.

Beleggingsrisico zoals renterisico, prijsrisico, kredietrisico, liquiditeitsrisico en valutarisico

Renterisico is het risico dat het saldo van de marktwaarde van de portefeuille vastrentende waarden en de nominale pensioenverplichtingen op marktwaarde verandert door veranderingen in de marktrente. Het structurele renterisico wordt beheerst binnen het ALM-proces. Integrale beheersing van de balansrisico's is onderdeel van de nieuwe financiële opzet.

Prijrisico is het risico van waardewijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij waardewijzigingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijrisico kan worden gemitigeerd door diversificatie. In aanvulling hierop kan het prijrisico worden gehedged door het gebruik van afgeleide financiële instrumenten (derivaten), zoals opties en futures.

Kredietrisico hangt samen met de beleggingen in verhandelbare schuldpapieren en op tegenpartijen. Kredietrisico op verhandelbare schuldpapieren wordt beschouwd als prijrisico. De beheersing van deze vorm van kredietrisico is geïntegreerd in het beleggingsproces, door middel van een richtlijn over de maximale belegging per kredietklasse. Tegenpartijrisico betreft het risico dat tegenpartijen hun verplichtingen aan het fonds niet meer kunnen nakomen, bijvoorbeeld door faillissement. Het tegenpartijrisico wordt beheerst door selectie van solide tegenpartijen en hantering van tegenpartijlimieten, al dan niet in combinatie met zekerheidstellingen.

Liquiditeitsrisico is het risico dat het fonds onvoldoende liquide middelen heeft om betalingen, waaronder de pensioenuitkeringen, te verrichten. Bij het fonds is sprake van een jaarlijkse grote netto-instroom. De waarschijnlijkheid van het liquiditeitsrisico en de impact daarvan is derhalve klein. Het liquiditeitsrisico wordt ook beperkt door de invulling van het cashmanagement. Het bestuur ziet toe op een juiste afstemming van de inkomende en uitgaande cashstromen van het fonds.

Valutarisico is het risico dat de waarde van de beleggingen verandert door veranderingen in valutakoersen. Hierin wordt het beleid van de belegger gevolgd.

Beleggingsrisico's alternatieve beleggingen

Alternatieve beleggingen zijn net als beleggingen in de traditionele categorieën (waaronder aandelen) onderhevig aan risico's. Het pensioenfonds belegt in hedgefonds (ING Multi Strategies Fund Topaz). Deze belegging was in 2009 afgebouwd maar wordt in 2010 weer opgebouwd.

Operationele risico's (waaronder interne beheersing, IT en integriteitsrisico)

Het operationeel risico is het risico op verlies als resultaat van inadequate of foutieve interne processen, mensen en systemen of als gevolg van externe gebeurtenissen. Operationele risico's hebben een negatieve impact op een goede uitvoering van de pensioenregeling. Voor deze operationele risico's geldt wel dat een verregaande reductie onevenredig veel inspanning en kosten met zich mee kan brengen. De operationele uitvoering geschiedt door AZL N.V. Deze partij heeft een SAS 70-verklaring (type II). Door het overleggen van deze verklaring toont AZL N.V. aan het pensioenfonds én aan de accountant van het pensioenfonds aan, dat de uitvoering 'in control' is. Het overleggen van de SAS 70-verklaring komt tevens tegemoet aan de Beleidsregel 'Uitbesteding Pensioenfonds' waarin DNB heeft vastgesteld dat een pensioenfonds dat zijn administratie uitbesteedt aan een uitvoerder verantwoordelijk is en blijft voor een juiste administratie.

Uitbesteding en de risico's die hiermee samenhangen

Het bestuur heeft onder behoud van zijn verantwoordelijkheden een aantal werkzaamheden structureel uitbesteed. De uitbesteding van werkzaamheden aan een derde partij heeft tot gevolg dat het bestuur geen directe gezagsverhouding heeft met de personen die bij de derde partij feitelijk en dagelijks zijn belast met de uitvoering van die werkzaamheden. Het bestuur heeft voorts geen rechtstreeks zicht op en voert geen directe controle uit op administratieve processen, zoals uitbetaling van pensioenen, pensioenberekeningen e.d. Daardoor ontbreekt eveneens zicht op de werkelijke uitvoeringskosten. Het bestuur erkent voorts dat aan de uitbesteding het risico is verbonden van discontinuïteit van de dienstverlening door AZL N.V.

Bij alle uitbestedingsactiviteiten conformeert Stichting Pensioenfonds Invista zich volledig aan de regelgeving van DNB op het gebied van uitbesteding. Stichting Pensioenfonds Invista beschikt voor iedere extern uit te voeren activiteit over een uitbestedingsovereenkomst die voldoet aan het bij of krachtens artikel 34 van de PW bepaalde. In voorkomende gevallen worden met de uitvoerende organisatie nadere afspraken omtrent procedures, processen, informatieverstopping en te leveren diensten vastgelegd in een Service Level Agreement (SLA).

In de SLA wordt de dienstverlening inzichtelijk gemaakt en wordt de kwaliteit van de dienstverlening vastgelegd. Deze SLA's worden regelmatig via een audit evaluatie onder de loep genomen door het bestuur van Stichting Pensioenfonds Invista.

Juridische risico's

Een pensioenfonds loopt het risico in rechte aangesproken te worden. Ten einde dit risico te beperken kan het pensioenfonds diverse maatregelen treffen.

Een risico is dat de fondsstukken niet voldoen aan de wettelijke bepalingen. Een tweede risico is dat men als fondsbestuurder in persoon kan worden aangesproken. Een derde risico betreft het niet in voldoende mate vorm geven aan consistent beleid, dit maakt het pensioenfonds kwetsbaar indien het hierop wordt aangesproken. Een vierde risico betreft het niet of onduidelijk communiceren naar partijen. Een vijfde risico betreft aansprakelijkheid door het niet of niet goed uitvoeren door partijen die het pensioenfonds heeft ingehuurd. Stichting Pensioenfonds Invista heeft ter beperking van deze risico's de navolgende maatregelen genomen:

1. Het pensioenfonds heeft een uitvoeringsorganisatie aangesteld. Deze toetst bij wetwijzigingen de fondsstukken en stelt waar nodig wijzigingen voor aan het bestuur.
2. Het pensioenfonds heeft een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering afgesloten.
3. Het pensioenfonds ziet erop toe dat besluitvorming consistent en goed gedocumenteerd plaatsvindt. Deze documentatie zorgt ervoor dat ook derden de inhoud en werking van het beleid kunnen volgen.
4. Het pensioenfonds werkt volgens een gedetailleerd communicatieplan. Dit communicatieplan bewaakt de wettelijk verplichte communicatiemomenten. Door middel van het planmatig uitvoeren van communicatie, wordt bewaakt dat het pensioenfonds aan de eisen van de wet en consistentie van de uitingen voldoet.
5. Met alle ingehuurde partijen zijn contractuele afspraken gemaakt. Partijen dienen regelmatig te rapporteren over het wel of niet voldoen aan de gemaakte afspraken. Daar waar mogelijk heeft het pensioenfonds activiteiten gescheiden ondergebracht, waardoor er een mechanisme ontstaat van controle van de ene door de ander partij.

Jaarlijks vinden er controles plaats door actuaire en accountant op de uitvoering door het fonds. Materiële onvolkomenheden worden door hen gerapporteerd.

In het algemeen draagt het bestuur er zorg voor dat zij voldoende kennis en kunde bezit om haar verantwoordelijkheid te kunnen dragen. Een en ander is vastgelegd in het deskundigheidsplan van Stichting Pensioenfonds Invista.

Beheersing van de risico's

In het verslagjaar is aandacht gegeven aan de opzet en inrichting van de organisatie, inclusief de interne beheersing van risico's. Het bestuur heeft de risico's van Stichting Pensioenfonds Invista geanalyseerd en een beschrijving c.q. analyse van deze risico's opgenomen in de ABTN van Stichting Pensioenfonds Invista.

Voor wat betreft de financiële risico's kan worden opgemerkt dat het bestuur momenteel maandelijks wordt voorzien van managementinformatie met betrekking tot de status van de beleggingen.

Minimaal twee keer per jaar wordt de vermogensbeheerder gevraagd direct aan het bestuur verantwoording af te leggen door middel van een presentatie tijdens een bestuursvergadering. Maandelijks wordt overlegd met de vermogensbeheerder in de beleggingscommissie.

Het bestuur streeft naar een zodanige invulling van haar beleid dat jaarlijks wordt voldaan aan de eisen ten aanzien van de financiële positie en dat dit op de lange termijn leidt tot een zo laag mogelijke en stabiele pensioenpremie. Om dit te bewerkstelligen beschikt het bestuur over de volgende sturingsmiddelen:

1. de hoogte van de toekomstige premiebatens;
2. de hoogte van de toekomstige toeslagverlening;
3. het beleggingsbeleid.

De invloed van deze sturingsmiddelen op de financiële positie van Stichting Pensioenfonds Invista wordt jaarlijks geëvalueerd. Bij deze evaluatie speelt zowel de huidige financiële positie, alsmede de financiële positie van het pensioenfonds in de toekomst, een rol.

Continuïteitsanalyse

Om te toetsen of het beleid op lange termijn tot de gewenste ontwikkeling leidt, voert het pensioenfonds ten minste eens in de drie jaar een continuïteitsanalyse uit. Stichting Pensioenfonds Invista heeft deze continuïteitsanalyse in 2009 laten uitvoeren door Hewitt Associates B.V.

Voor wat betreft de uitbestedingsrisico's kan worden opgemerkt dat het bestuur overleg heeft gevoerd met AZL N.V. over de dienstverlening inclusief de service level agreement.

Om aan de behoefte van het bestuur aan zekerheid en daarmee aan kwaliteitsgaranties tegemoet te komen, heeft AZL N.V. ervoor gekozen om gecertificeerd te worden volgens de richtlijnen van SAS70.

Voor de meeste relevante processen is een beschrijving van de AO/IC opgesteld, die heeft geleid tot een beschrijving van de beheersingsmaatregelen voor de betreffende processen.

Voorts wordt het bestuur door middel van periodieke rapportages van zowel de uitvoeringsorganisatie alsmede van externe adviseurs in staat gesteld de risico's en fonds-situatie goed te monitoren.

Solvabiliteitsrisico

Het belangrijkste financieel risico voor het fonds is het niet kunnen nakomen van de pensioentoezeggingen.

Een belangrijke maatstaf hiervoor is het aanwezig Eigen vermogen. Wettelijk is een gestandaardiseerde methode vastgelegd om te kunnen toetsen of het aanwezig Eigen vermogen voldoende is om een aantal specifieke risico's op te kunnen vangen (het standaardmodel). Het Eigen vermogen van het pensioenfonds per 31 december 2009 is kleiner dan het Vereist eigen vermogen volgens het standaardmodel, zodat het pensioenfonds hierdoor een langetermijnherstelplan heeft moeten indienen.

Jaarlijks vindt toetsing plaats aan de hand van dit standaardmodel. De verschillende risicofactoren hierin worden benoemd onder de noemer S1 tot en met S6. Tevens wordt rekening gehouden met onderling compenserende effecten (diversificatie effect). Hierna zijn de uitkomsten weergegeven voor de verschillende risicocategorieën:

	2009		2008	
	€	%	€	%
Renterisico (S1)	5.783	7,7	5.221	7,2
Zakelijke waarden risico (S2)	9.010	11,9	8.499	11,8
Valutarisico (S3)	5.931	7,9	3.352	4,6
Grondstoffenrisico (S4)	0	0,0	0	0,0
Kredietrisico (S5)	251	0,3	0	0,0
Verzekeringstechnisch risico (S6)	3.272	4,3	2.984	4,1
Diversificatie-effect	-9.664	-12,8	-7.249	-10,0
Vereist eigen vermogen	14.583	19,3	12.807	17,7
Aanwezige dekkingsgraad		92,6		86,5
Minimaal vereiste dekkingsgraad		104,1		104,1
Vereist eigen vermogen		119,3		117,7

De dekkingsgraad wordt berekend door het totaal van de activa voor risico van het pensioenfonds (minus de passiefposten Kortlopende schulden en overlopende passiva en Herverzekeringsdeel technische voorzieningen) te delen door de Voorziening pensioenverplichtingen (plus Overige technische voorzieningen). Het afgelopen jaar is deze, op grondslagen van het pensioenfonds, toegenomen van 86,5% (2008) tot 92,6% (2009).

Renterisico

Het pensioenfonds kent een langere looptijd voor pensioenverplichtingen dan voor de looptijd van de beleggingen. Het renterisico wordt veroorzaakt, doordat de rentegevoeligheid van de verplichtingen afwijkt van de rentegevoeligheid van de beleggingen.

De stijging van de rentestanden die worden gehanteerd bij de berekeningen van de Voorziening pensioenverplichtingen (eind 2009: 3,9% ten opzichte van eind 2008: 3,54%) leidt tot een daling van de Voorziening pensioenverplichtingen (in 2009: 1,837 miljoen euro).

De beleggingen, gewaardeerd tegen marktwaarde, zijn in meer of mindere mate gerelateerd aan ontwikkelingen van de rentestanden. Door de periodieke afstemming van beide ontwikkelingen wordt de dekkingsgraad nauwgezet gemonitord. Deze rentegevoeligheid is één van de actoren bij de bepaling van de (strategische) assetallocatie en de duratie van de portefeuilles.

Duratie van de vastrentende waarden	23,00
Duratie van de pensioenverplichtingen	20,41

Gevoeligheidsanalyse:

Een daling van de marktrente van 1% zou leiden tot een hogere verplichting ad € 15,414 miljoen en tegelijkertijd tot een hogere marktwaarde van de (vastrentende) beleggingen ad € 8,924 miljoen. Per saldo zou een dergelijke daling van de marktrente een verlagend effect op het eigen vermogen hebben van € 6,490 miljoen.

Zakelijke waarden risico

Mogelijke waardedalingen van beleggingen voor het vastgoed en de aandelen zijn in het hiervoor genoemde standaardmodel begrepen. Hiervoor wordt een gedifferentieerde berekening naar categorieën van markten en beleggingen uitgevoerd. Ter zake van het zakelijke waarden risico worden risico-inschattingen aan de hand van de in de markt gebruikelijke risicoparameters gemaakt. In het beleggingsbeleid wordt met dergelijke risico's rekening gehouden door ondermeer een toepassing van voldoende spreiding in de beleggingsportefeuille naar categorieën, markten en dergelijke. De volatiliteit van de marktwaarden (prijsrisico's) van beleggingen wordt periodiek geëvalueerd en kan leiden tot bijstellingen in het vermogensbeheer.

Verdeling zakelijke waarden per categorie voor kredietafslag:

	2009		2008	
	€	%	€	%
Ontwikkelde markten (Mature markets)	22.392	87,6	17.659	95,6
Opkomende markten (Emerging markets)	2.766	10,8	197	1,1
Private equity, hedge funds en multimanagerfondsen	15	0,1	5.286	28,6
Liquiditeiten inbegrepen in beleggingen	387	1,5	-4.674	-25,3
	25.560	100,0	18.468	100,0

	2009		2008	
	€	%	€	%
<i>Zakelijke waarden naar valuta voor kredietafslag:</i>				
Euro	8.351	32,7	9.400	50,9
Amerikaanse dollar	8.045	31,5	4.868	26,4
Australische dollar	658	2,6	375	2,0
Canadese dollar	596	2,3	352	1,9
Britse pound sterling	2.736	10,7	961	5,2
Hongkongse dollar	823	3,2	78	0,4
Japans yen	1.182	4,6	1.131	6,1
Singaporese dollar	49	0,2	54	0,3
Overige	3.120	12,2	1.249	6,8
	25.560	100,0	18.468	100,0

	2009		2008	
	€	%	€	%
<i>Vastrentende waarden naar valuta voor kredietafslag:</i>				
Euro	37.138	88,9	34.916	80,6
Amerikaanse dollar	-793	-1,9	1.895	4,4
Britse pound sterling	3	0,0	40	0,1
Overige	5.442	13,0	6.432	14,9
	41.790	100,0	43.283	100,0
Vastrentende waarden 2008 inclusief deposito's.				

Kredietrisico

Voornamelijk wordt belegd via fondsen die aan de hand van mandaten gemanaged worden. Een van de aspecten daarbij is het beheersen van kredietrisico's. Bij het kredietrisico dient het effect van de kredietwaardigheid van de partijen, waarin belegd wordt, tot uitdrukking te komen. Het kredietrisico komt tot uitdrukking in de zogenaamde creditspread. Deze creditspread is het verschil tussen de uitkering die afhangt van de kredietwaardigheid van de tegenpartij en een uitkering die met volledige zekerheid (risicovrij) tot uitkering zal komen. Het kredietrisico verbonden aan derivatentransacties wordt beheerst door het afsluiten van standaardovereenkomsten met tegen-

partijen, het beoordelen van de kredietwaardigheid van tegenpartijen, het spreiden van het transactievolume over verschillende tegenpartijen, het eisen van voldoende onderpand en een adequate monitoring met betrekking tot de gestelde eisen inzake het onderpand.

De portefeuille Vastrentende waarden bevat beleggingsfondsen die rechtstreekse beleggingen in vastrentende waarden waarbij het kredietrisico mede met behulp van de Standard & Poor's rating wordt gemonitord.

	2009		2008	
	€	%	€	%
<i>Rating vastrentende waarden voor kredietafslag:</i>				
AAA	18.801	44,9	19.997	46,2
AA	3.332	8,0	2.013	4,7
A	9.513	22,8	7.415	17,1
BBB	2.621	6,3	1.950	4,5
Lager dan BBB	4.204	10,1	1.690	3,9
Geen rating	0	0,0	731	1,7
Cash en liquiditeiten inbegrepen in beleggingen	3.319	7,9	9.487	21,9
	41.790	100,0	43.283	100,0
Vastrentende waarden 2008 inclusief deposito's.				

	2009		2008	
	€	%	€	%
<i>Verdeling vastrentende waarden naar looptijd voor kredietafslag:</i>				
Resterende looptijd < 1 jaar	1.857	4,4	476	1,1
Resterende looptijd <> 5 jaar	18.707	44,8	11.454	26,5
Resterende looptijd >= 5 jaar	18.181	43,5	21.866	50,5
Overige	54	0,1	0	0,0
Liquiditeiten inbegrepen in beleggingen	2.991	7,2	9.487	21,9
	41.790	100,0	43.283	100,0

Verzekeringstechnisch risico

Binnen het verzekeringstechnische risico worden in principe alleen risico's meegenomen die verband houden met sterfte. Het omvat de risico's als gevolg van afwijkingen ten opzichte van de verwachte sterfte en afwijkingen van de verwachte sterftetrend (langlevenrisico). Tot het verzekeringstechnische risico worden gerekend: procesrisico, risico-opslag voor afwijkingen ten opzichte van de sterftetrend en negatieve stochastische afwijkingen van de verwachtingswaarde. Deze drie risico's bedragen een percentage van de op actuele waarde berekende technische voorziening. Het procesrisico neemt af naarmate het deelnemersbestand toeneemt, omdat het

sterfteproces dan beter kan worden geschat. De beide andere risicofactoren houden respectievelijk rekening met de onzekerheid in de sterftetrend en met de negatieve stochastische afwijkingen.

In verband met het langlevensrisico wordt aanvullend boven het hanteren van de prudente grondslagen, de Voorziening toekomstige sterfteontwikkeling gevormd.

Concentratierisico

Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen.

De spreiding van de portefeuille is in de toelichting op de balans nader toegelicht. Ook "grote posten" zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd.

In het standaardmodel is de gevoeligheid van het eigen vermogen voor concentratierisico (S8) gelijkgesteld aan 0%.

	2009		2008	
	€	%	€	%
Zakelijke waarden				
<i>Verdeling zakelijke waarden per regio voor kredietafslag:</i>				
Europa	10.706	41,8	11.233	60,9
Afrika	194	0,8	0	0,0
Noord-Amerika	9.042	35,4	4.957	26,8
Midden- en Zuid-Amerika	947	3,7	109	0,6
Oceanië	792	3,1	387	2,1
Azië	3.492	13,7	1.336	7,2
Liquiditeiten inbegrepen in beleggingen	387	1,5	446	2,4
	25.560	100,0	18.468	100,0

	2009		2008	
	€	%	€	%
<i>Verdeling zakelijke waarden per sector voor kredietafslag:</i>				
Financiële instellingen	5.172	20,2	2.549	13,8
Informatietechnologie	2.602	10,2	1.030	5,6
Industriële ondernemingen	2.321	9,1	1.266	6,9
Niet-cyclische consumentengoederen	1.964	7,7	1.094	5,9
Cyclische consumentengoederen	2.828	11,1	1.188	6,4
Farmacie	2.376	9,3	1.531	8,3
Energie	2.677	10,5	1.466	7,9
Nutsbedrijven	1.178	4,6	826	4,5
Telecommunicatie	1.325	5,2	735	4,0
Basisindustrieën	1.772	6,9	680	3,7
Andere sectoren	958	3,7	5.657	30,6
Liquiditeiten inbegrepen in beleggingen	387	1,5	446	2,4
	25.560	100,0	18.468	100,0

Grote posten: zakelijke waarden van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 5% van de totale beleggingen in zakelijke waarden.

ING Global Enchanced	3.433	13,4
ING Aandelen Basis Fonds	14.179	55,5
ING Dividend Aandelen Basis Fonds	4.233	16,6
ING Emerging Markets Equity Basis Fonds	3.074	12,0

	2009		2008	
	€	%	€	%
Vastrentende waarden				
<i>Verdeling vastrentende waarden per regio voor kredietafslag:</i>				
Europa (beleggingsfondsen en deposito's)	41.790	100,0	43.283	100,0
	41.790	100,0	43.283	100,0

Grote posten: vastrentende waarden van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 5% van de totale beleggingen in vastrentende waarden.

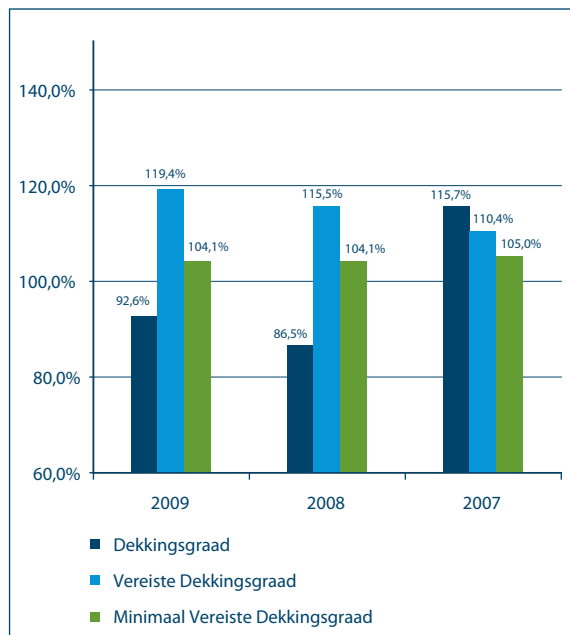
ING Credit Basis Fonds	1.181	2,8
ING Fixed Income All Grow Long Duration Basis Fonds	38.319	91,7
ING Global High Yield Basis Fonds	2.290	5,5

Samenvatting actuariel rapport

In deze samenvatting worden de belangrijkste financiële cijfers van het fonds gepresenteerd. Ter vergelijking van de cijfers van het huidige boekjaar zijn referentiecijfers opgenomen.

Financiële positie

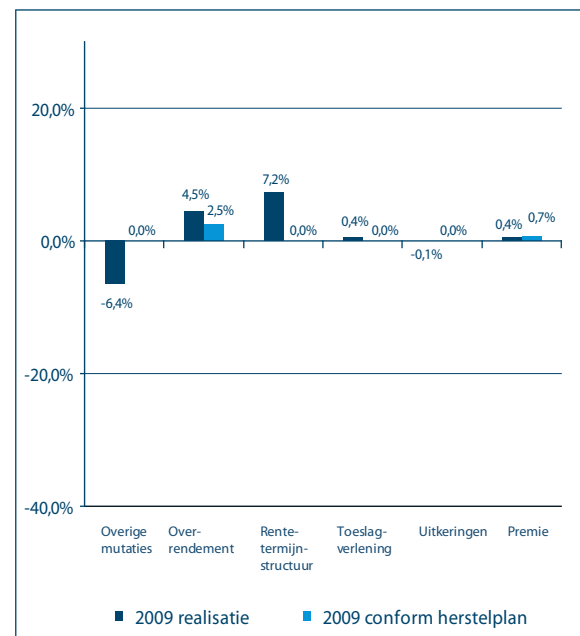
De dekkingsgraad van het fonds is gestegen van 86,5% ultimo 2008 naar 92,6% ultimo 2009. De dekkingsgraad ultimo 2009 is lager dan zowel het vereist eigen vermogen als het minimaal vereist eigen vermogen. Het fonds verkeert derhalve ultimo 2009 in situatie van dekkingstekort. Onderstaande grafiek laat de ontwikkeling van de dekkingsgraad zien.



In het eerste kwartaal van 2009 heeft het fonds een herstelplan ingediend bij DNB waaruit blijkt welke maatregelen het fonds heeft genomen om op korte termijn te herstellen tot het niveau van het minimaal vereist eigen vermogen. Op basis van het ingediende kortetermijnherstelplan zou ultimo 2009 een dekkingsgraad van 88,2% worden verwacht. De werkelijke dekkingsgraad ultimo 2009 is echter hoger (92,6%).

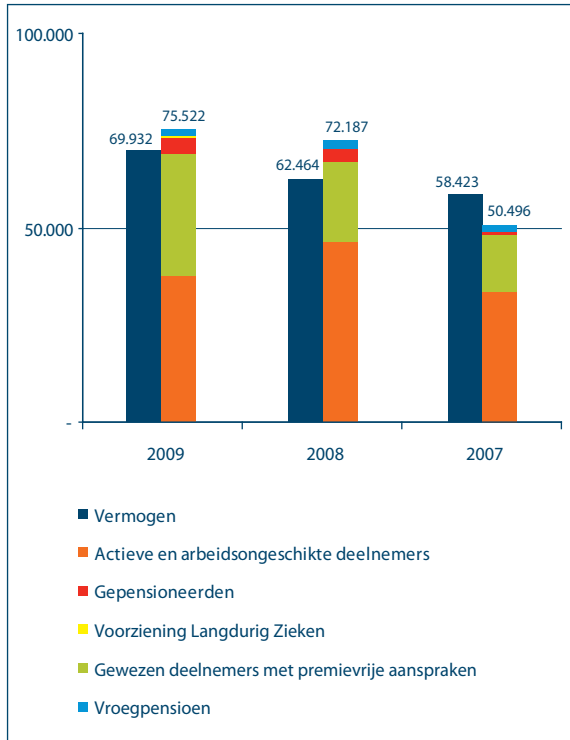
In de grafiek op de volgende pagina wordt de werkelijke ontwikkeling van de dekkingsgraad in 2009 naar de verschillende oorzaken vergeleken met de verwachte ontwikkeling van de dekkingsgraad conform herstelplan gegeven.

De belangrijkste oorzaken van de mutatie van de dekkingsgraad zijn "Rentetermijnstructuur", "Overrendement" en "Overige mutaties". "Overige mutaties" heeft hoofdzakelijk betrekking op de verhoging van de voorziening pensioenverplichtingen met 5,0%-punt in verband met de toegenomen levensverwachting van de deelnemers van het pensioenfonds. Indien deze opslag niet aangehouden zou zijn, zou de dekkingsgraad 100,4% bedragen.



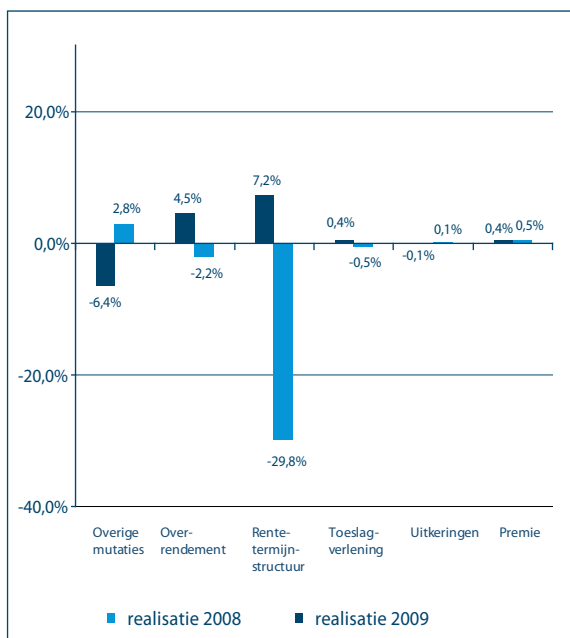
Vanwege de financiële situatie van het fonds heeft het bestuur besloten geen toeslagverlening per 1 januari 2010 aan de actieve en inactieve deelnemers toe te kennen.

De stijging van de dekkingsgraad in 2009 wordt voornamelijk veroorzaakt door een stijging van het vermogen. De grafiek op de volgende pagina geeft het vermogen en de voorziening pensioenverplichtingen weer. De voorziening pensioenverplichtingen is tevens uitgesplitst naar de verschillende deelnemersgroepen en de overige technische voorzieningen.



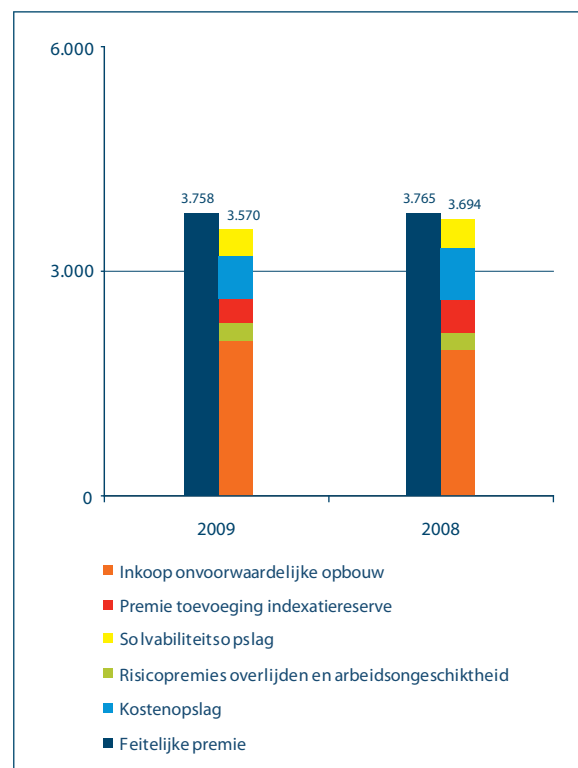
Analyse van het resultaat

De stijging van de dekkingsgraad van 6,1% komt tevens tot uitdrukking in het positieve resultaat van 4.133 in 2009. In boekjaar 2008 was het resultaat gelijk aan -17.650. De invloed van het resultaat op de dekkingsgraad is in onderstaande tabel weergegeven en uitgesplitst naar mutatieoorzaak.



Kostendeekkende premie

Conform de ABTN is de kostendeekkende premie over boekjaar 2009 vastgesteld op basis van een gedempt premiebeleid rekening houdend met een rente van 4,5%. De gedempte kostendeekkende premie bedraagt 3.570. De feitelijk betaalde premie, ter hoogte van 3.758 is hoger dan de gedempte kostendeekkende premie en is dus toereikend. De feitelijk betaalde premie en de gedempte kostendeekkende premie worden in onderstaande grafiek weergegeven.



Bestemming van het saldo

	2009
	x € 1.000
Indexatiereserve	1.371
Bestemmingsreserve SUT	17
Algemene reserve	2.745
	<hr/>
	4.133
	<hr/>

Heerlen, 16 juni 2010

Het bestuur

Dhr. E.H.M. Dohmen
voorzitter

Dhr. J. Thomas
plv voorzitter

Mevr. N. Kowalski

Dhr. Tj. J. War

Dhr. M.F.N. Crombach

Dhr. M. Wita

Verslag van het Verantwoordingsorgaan

Inleiding

In het kader van de principes van goed pensioenfondsbestuur is met ingang van 1 januari 2008 een Verantwoordingsorgaan ingesteld.

In het kader van genoemde principes, is het verantwoordingsorgaan gevraagd een oordeel te geven over het door het bestuur gevoerde beleid over het verslagjaar 2009.

Het verantwoordingsorgaan heeft in het kader van zijn taakuitoefening kennis genomen van het jaarverslag en de jaarrekening over verslagjaar 2009. Tevens heeft het verantwoordingsorgaan kennis genomen van de fondsdocumenten zoals statuten, pensioenreglementen, de actuariële en bedrijfstechnische nota en de notulen van de bestuursvergaderingen. Het VO heeft geen gebruik gemaakt van haar recht op overleg met de externe actuaris en de externe accountant.

Werkzaamheden verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan is zowel na ontvangst van het jaarverslag als gedurende het jaar in overleg geweest met het bestuur over de navolgende zaken:

- beleid Stichting Pensioenfonds Invista;
- rolverdeling met AZL;
- financiële en actuariële analyses, risico's, uitgangspunten en aanbevelingen;
- ontwikkeling van de dekkingsgraad;
- jaarverslag en jaarrekening 2009;
- deskundigheid van het bestuur;
- communicatie tussen het pensioenfonds en haar deelnemers;
- waarborgen continuïteit van het pensioenfonds;
- vooruitzichten waaronder het herstelplan en de evaluatie daarvan.

Oordeel verantwoordingsorgaan over 2009

Na kennis te hebben genomen van het jaarverslag en de jaarrekening over het verslagjaar 2009 en na beoordeling van het gevoerd beleid over het verslagjaar is het verantwoordingsorgaan van mening dat het bestuur hun taken naar behoren hebben uitgevoerd.

Aldus vastgesteld en ondertekend door het verantwoordingsorgaan d.d. 7 juni 2010 te Goes.

Namens deze,

A.S. Westhuis
Voorzitter

Reactie bestuur

Het verantwoordingsorgaan heeft het jaarverslag en de jaarrekening 2009 bestudeerd en haar commentaar gegeven.

Het bestuur waardeert dit commentaar zowel als de inzet en de betrokkenheid van de leden van het verantwoordingsorgaan

Heerlen, 16 juni 2010

Het bestuur

Dhr. E.H.M. Dohmen
voorzitter

Dhr. J. Thomas
plv voorzitter

Mevr. N. Kowalski

Dhr. Tj. J. War

Dhr. M.F.N. Crombach

Dhr. M. Wita

Samenvatting rapport bevindingen

Visitatiecommissie

Intern toezicht

Het intern toezicht heeft betrekking op het kritisch beoordelen van het functioneren van (het bestuur van) het pensioenfonds door onafhankelijke deskundigen. Het bestuur van het fonds heeft besloten om voor de invulling van het interne toezicht een visitatiecommissie te benoemen. Daartoe heeft zij een overeenkomst gesloten met VCHolland voor het uitvoeren van een visitatie. De visitatie is uitgevoerd door de heren H.W. Hanneman, H. Klein Overmeen en A.J.A. Ringelberg, allen leden van VCHolland.

De visitatiecommissie heeft op 19 mei 2010 haar rapportage met het bestuur besproken. De reactie van het bestuur is in het rapport verwerkt. Hieronder volgen samengevat de belangrijkste bevindingen van de visitatie.

Algemeen

De algemene indruk van de visitatiecommissie is dat het bestuur op actieve wijze het fonds bestuurt en anticipeert op de voor het fonds relevante ontwikkelingen. Zo is op voortvarende wijze de implementatie van de nieuwe Pensioenwet inclusief de invoering van het FTK ter hand genomen. Het fonds heeft zich eveneens actief opgesteld om de Principes voor Goed Pensioenfonds Bestuur binnen het fonds te implementeren.

Het bestuur heeft de (mede-)zeggenschap bij het fonds op adequate wijze ingericht. Wel zou de aanwezige deskundigheid nog eens getoetst kunnen worden aan objectieve criteria en stelt de visitatiecommissie voor dat het bestuur bewaking en uitvoering van het opleidingsplan zelf ter hand neemt. Het Verantwoordingsorgaan is zich bewust van haar verantwoordelijkheden en toont (evenals het bestuur) een grote betrokkenheid bij het reilen en zeilen van het fonds.

Specifiek

De visitatiecommissie beveelt het bestuur aan de wenselijkheid te onderzoeken van een vertegenwoordiging van gepensioneerden in hetzij het bestuur hetzij een nieuw in te stellen deelnemersraad.

De commissie heeft kunnen constateren dat de door en ten behoeve van het fonds gehanteerde processen en procedures zodanig zijn dat er in algemene zin voldaan wordt aan een adequate inrichting in lijn met de wettelijke vereisten. De commissie doet wel de aanbeveling aan het bestuur de inhoud van de SAS 70-verklaringen te toetsen op volledigheid ten aanzien van de voor het fonds relevante processen en procedures. Het jaarverslag geeft goed weer waar het bij het fonds om gaat, maar zou aan leesbaarheid winnen door het te screenen op dubblures en algemeen gehouden beschouwingen te verbijzonderen voor het fonds.

Het fonds heeft de checks and balances op goede wijze ingevuld met regelingen voor onder meer: compliance, klachten en geschillen en communicatie met deelnemers. De visitatiecommissie beveelt het bestuur aan de controle op de naleving van de "compliance" op een meer onafhankelijke wijze in te richten. Ook dient het fonds nog invulling te geven aan een integraal integriteitsbeleid.

De communicatie met en de informatieverstrekking aan de deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden is van goed niveau. De commissie doet de aanbeveling in start- en modelbrief de hoogte van de in de laatste drie tot vijf jaar toegekende toeslagen te vermelden. De website van het fonds onderscheidt zich in positieve zin door de omvang van de beschikbare informatie. Wel doet de commissie de aanbeveling een klanttevredenheids-onderzoek uit te voeren onder de deelnemers. Het bestuur reageert alert op de door de externe accountant en actuaris in hun rapportages gedane adviezen.

De bestaande governance structuur binnen het fonds maakt een goede aansturing van het fonds mogelijk. Het bestuur organiseert de procedures en processen met betrekking tot bestuur, beleid en uitvoering dusdanig dat er sprake is van een hoog kwaliteitsniveau. De dienstverlening door externe partijen waaraan taken zijn uitbesteed wordt frequent geëvalueerd. De commissie constateert met genoegen dat het bestuur door middel van een (twee) jaarlijkse audit op de beheers- en controleprocessen en -procedures de pensioenuitvoeringsorganisatie AZL en verzekeraar Nationale Nederlanden. De commissie doet de aanbeveling om in de SLA met de uitvoeringsorganisatie een regeling op te nemen voor het geval het omschreven prestatieniveau niet gehaald wordt.

Het bestuur heeft voldoende aandacht voor de risico's die het fonds loopt uit hoofde van de pensioenregeling en het beleggingsbeleid. In ABTN 2009 en Jaarverslag 2008 worden door het bestuur de belangrijkste risico's die het fonds loopt, geïdentificeerd en worden de maatregelen die het bestuur heeft genomen ter beheersing van deze risico's uiteengezet. Een integrale aanpak voor de systematische beheersing van alle risico's ontbreekt echter. De commissie heeft met instemming vernomen dat het bestuur de voorbereiding van een dergelijk integraal en expliciet risicobeleid te hebben gestart. Aan het huidige beleid ligt geen (actuele) ALM-studie ten grondslag. De commissie beveelt het bestuur aan gezien de ontwikkelingen in het deelnemersbestand, mogelijke toename van waardeoverdrachten en de huidige, meer prudente te kiezen (beleggings)uitgangspunten een dergelijke studie te laten uitvoeren op basis van actuele, door het bestuur vast te stellen, parameters. Stress-test en scenario-analyses zouden daarvan ook deel kunnen uitmaken. De commissie beveelt het bestuur tenslotte aan te voorzien in een liquiditeitsprognose voor de korte en middellange termijn.

Utrecht, 19 mei 2010

De visitatiecommissie

Jaarrekening

Balans per 31 december

na winstbestemming, in duizenden euro

Activa	2009	2008
Beleggingen voor risico pensioenfonds [1]		
Zakelijke waarden		
Aandelen	25.322	18.468
Vastrentende waarden		
Obligaties	41.401	39.283
Deposito's	0	4.000
	41.401	43.283
	66.723	61.751
Vorderingen en overlopende activa [2]	288	463
Liquide middelen [3]	6.386	986
	73.397	63.200

[...] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Passiva	2009	2008
Reserves [4]		
Indexatiereserve	2.017	646
Bestemmingsreserve SUT	202	185
Algemene reserve	-7.809	-10.554
	-5.590	-9.723
Technische voorzieningen		
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds [5]	73.428	70.266
Overige technische voorzieningen		
Voorziening voor affinanciering vroegpensioen [6]	1.925	1.789
Voorziening langdurig zieken [7]	169	132
	2.094	1.921
Voorziening schadeclaim [8]	2.270	0
Kortlopende schulden [9]	1.148	667
Overlopende passiva[10]	47	69
	73.397	63.200

[...] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Staat van baten en lasten

in duizenden euro

	2009	2008
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds		
Directe beleggingsopbrengsten[11]	157	-16
Indirecte beleggingsopbrengsten[12]	4.941	1.819
Kosten vermogensbeheer[13]	-162	-180
	4.936	1.623
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers[14]	4.083	3.765
Saldo van overdrachten van rechten[15]	0	-1.115
Pensioenuitkeringen[16]	-282	-215
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds[17]		
Toevoeging pensioenopbouw	-2.674	-1.910
Toevoeging indexering en overige toeslagen	0	-591
Rentetoevoeging	-1.837	-2.332
Onttrekking voor uitkeringen	284	231
Wijziging marktrente	5.593	-17.457
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	4	830
Sterfte	-331	-78
Overige mutaties	-292	-59
Incidentele wijzigingen	-3.909	0
	-3.162	-21.366
Mutatie overige technische voorzieningen		
Voorziening affinanciering vroegpensioen[18]	-136	-192
Voorziening langdurig zieken[19]	-37	-132
	-173	-324

[...] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

	2009	2008
Herverzekering		
Premies [20]	-513	0
Uitkeringen uit herverzekering [21]	376	0
Waardeverandering vordering uit hoofde van herverzekeringsdeel technische voorzieningen [22]	-627	0
	-764	0
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten [23]	-542	-688
Overige baten en lasten [24]	37	670
Saldo van baten en lasten	4.133	-17.650
Bestemming van het saldo		
Indexatiereserve	1.371	-238
Bestemmingsreserve SUT	17	185
Algemene reserve	2.745	-17.597
	4.133	-17.650

[...] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Kasstroomoverzicht

in duizenden euro

	2009	2008
Pensioenactiviteiten		
Ontvangsten		
Bijdragen	4.109	4.019
Overgenomen pensioenverplichtingen	0	72
Overige	2.455	2
	6.564	4.093
Uitgaven		
Uitgekeerde pensioenen en afkopen, loonheffing, sociale premies en andere inhoudingen	-281	-207
Overgedragen pensioenverplichtingen	0	-1.187
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-109	-1.397
	-390	-2.791
Beleggingsactiviteiten		
Ontvangsten		
Directe beleggingsopbrengsten	46	-20
Verkopen beleggingen	11.307	28.514
	11.353	28.494
Uitgaven		
Aankopen beleggingen	-11.965	-28.955
Kosten vermogensbeheer	-162	-180
	-12.127	-29.135
Mutatie geldmiddelen		
	5.400	661
Saldo geldmiddelen 1 januari	986	325
Saldo geldmiddelen 31 december	6.386	986 ¹⁾

1) Inclusief negatief banksaldo depotbank (opgenomen onder de kortlopende schulden).

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

Toepassing richtlijnen voor de jaarverslaggeving

Op de rechtspersoon is van toepassing het jaarrekeningregime voor grote rechtspersonen. De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving.

Waardering

Algemene grondslagen

Alle activa en passiva zijn gewaardeerd tegen de kostprijs, tenzij hierna een andere waarderingsgrondslag wordt vermeld. Voor kortlopende vorderingen en schulden wordt de kostprijs geacht een redelijke benadering te zijn van de reële waarde.

Aandelen

Aandelen worden gewaardeerd tegen de actuele waarde ultimo boekjaar. De koersverschillen worden verantwoord in de staat van baten en lasten.

Obligaties

De obligaties worden tegen de actuele waarde gewaardeerd. De koersverschillen worden verantwoord in de staat van baten en lasten.

Algemene reserve

De jaarlijkse resultaten worden toegevoegd c.q. onttrokken aan de algemene reserve.

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfondsen

De voorziening pensioenverplichtingen voor risico is gebaseerd op de volgende actuariële grondslagen:

Intrest

Rentetermijnstructuur van De Nederlandsche Bank.

Sterfte

AG Prognosetafel 2005-2050 met aanvangstafel 2007-2012 met leeftijdsterugstelling mannen 2 jaar en vrouwen 1 jaar. Daarnaast is een opslag van 5% toegepast in verband met de toegenomen levensverwachting.

Gehuwdheid

Bij de vaststelling van de voorziening voor partnerpensioen wordt ervan uitgegaan dat vóór de pensioendatum een leeftijdsafhankelijk percentage van de deelnemers een partner heeft.

Uitkeringen

De uitkeringen worden continu betaalbaar verondersteld.

Leeftijden

De leeftijd van de (gewezen) deelnemer, de nabestaande of wees wordt in jaren en maanden nauwkeurig vastgesteld.

Leeftijdsverschil

Het leeftijdsverschil tussen man en vrouw is op 3 jaar gesteld (man ouder dan vrouw).

Kosten

In de voorziening pensioenverplichtingen is een excasso-voorziening begrepen van 1,5% van de netto voorziening.

Voorziening affinanciering vroegpensioen

Deze voorziening is berekend op bovenstaande grondslagen.

Voorziening langdurig zieken

Deze voorziening is bepaald op twee keer de benodigde risicopremie.

Voorziening schadeclaim

Dit betreft een in 2009 ontvangen schadeloosstelling. De tegenpartij heeft hoger beroep aangetekend tegen deze uitspraak.

Herverzekering

Gesepareerd beleggingsdepot

Met Nationale Nederlanden Levensverzekering Maatschappij N.V. te Rotterdam is een vermogens- en beheerovereenkomst afgesloten. De gestorte gelden zijn ondergebracht in een gesepareerd beleggingsdepot. De beleggingen geschieden in nominale waarden. De overrente, dat wil zeggen het verschil tussen de op de beleggingen verdiende intrest en de voor de financiering van de pensioenverplichtingen benodigde rekenrente, komt contractueel ten gunste c.q. ten laste van het fonds. Alle beleggingen en de bij het depot horende bankrekening bij de Bank of New York zijn juridisch eigendom van Nationale Nederlanden. Het pensioenfonds loopt echter het economisch risico over de beleggingen waar het de waarde en het rendement betreft. Na beëindiging van de contractperiode worden de beleggingen overgedragen aan het pensioenfonds. Uit prudentie is een kredietafslag toegepast op de beleggingen van het gesepareerd beleggingsdepot. Een eventuele heroverweging zal in 2010 plaatsvinden.

Resultaatbepaling

Algemeen

De lasten en baten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder directe beleggingsopbrengsten wordt bij vastrentende waarden verstaan de rente-opbrengst verminderd met de kosten. De intresten van overige activa en passiva worden opgenomen op basis van nominale bedragen.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder indirecte beleggingsopbrengsten worden de volgende resultaten opgenomen:

- gerealiseerde en niet-gerealiseerde koersverschillen op de beleggingsportefeuille;
- valutaverschillen met betrekking tot deposito's en bankrekeningen in buitenlandse valuta en valutatermijntransacties.

Kosten van vermogensbeheer

Onder de kosten van vermogensbeheer worden de kosten opgenomen die verband houden met het beheer van de beleggingen.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

Toelichting op de balans per 31 december

in duizenden euro

Activa

[1] Beleggingen voor risico pensioenfonds

Categorie	Stand ultimo 2008	Aankopen/ verstrekkingen	Verkopen/ uitlotingen/ (af)lossingen	Gerealiseerde koersverschillen	Niet gerealiseerde koersverschillen	Kredietafslag	Stand ultimo 2009
Zakelijke waarden							
Aandelen	18.468	7.745	-5.306	66	4.587	-238	25.322
Vastrentende waarden							
Obligaties	39.283	4.219	-2.000	542	-254	-389	41.401
Deposito's	4.000	0	-4.000	0	0	0	0
	43.283	4.219	-6.000	542	-254	-389	41.401
Totaal belegd vermogen	61.751	11.964	-11.306	608	4.333	-627	66.723

	2009	2008
[2] Vorderingen en overlopende activa		
Lopende intrest en dividend		
Hieronder is opgenomen de aan het boekjaar toe te rekenen intrest en dividend van:		
Liquide middelen	119	7
Overige vorderingen		
Premies (afrekening)	0	21
Stichting Bedrijfstakpensioenfonds MITT	0	185
Vooruitbetaalde implementatiekosten	0	118
Vordering op Nationale Nederlanden inzake langdurig zieken	169	132
	169	456
Totaal vorderingen en overlopende activa	288	463

		2009	2008
[3]	Liquide middelen		
	ING Bank N.V.	6.082	928
	Bank of New York (depotbank)	304	58
		6.386	986
	Totaal activa	73.397	63.200
Passiva			
[4]	Reserves		
	Indexatiereserve		
	Stand per 1 januari	646	884
	Bij: uit bestemming saldo	1.371	-238
	Stand per 31 december	2.017	646
	Bestemmingsreserve SUT		
	Stand per 1 januari	185	0
	Uit bestemming saldo	17	185
	Stand per 31 december	202	185
	Algemene reserve		
	Stand per 1 januari	-10.554	7.043
	Uit bestemming saldo	2.745	-17.597
	Stand per 31 december	-7.809	-10.554
	Totaal reserves	-5.590	-9.723

Het minimaal vereist vermogen bedraagt 104,1% (2008 104,1%).

De vereiste dekkinggraad op basis van de solvabiliteitstoets
bedraagt 119,3% (2008 117,7%).

De feitelijke dekkinggraad is 92,6% (2008 86,5%).

Per 31 december 2008 voldeed het fonds niet aan de wettelijke normen met betrekking tot het vereist eigen vermogen. Door het bestuur is hiervan melding gemaakt bij de toezichthouder DNB en er is een korte- en langetermijnherstelplan ingediend. Hieruit blijkt dat het bestuur verwacht dat, gegeven de uitgangspunten, binnen de gestelde termijn van vijf jaar (31 december 2013) wordt voldaan aan de eisen van het minimaal vereist eigen vermogen.

Ultimo 2009 is de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds verhoogd met 5% als gevolg van actuele ontwikkelingen op het gebied van de levensverwachtingen. Deze verhoging wordt gezien als een schattingswijziging. Het cumulatief effect van de schattingswijziging op de (overige) technische voorzieningen ad. € 3,596 miljoen is als mutatie in het resultaat verwerkt.

Technische voorzieningen

[5] Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

De voorziening pensioenverplichtingen per 31 december is als volgt opgebouwd:

	2009	2008
– Deelnemers	37.738	46.551
– Gewezen deelnemers	31.262	20.566
– Pensioengerechtigden	4.428	3.149
	73.428	70.266
Stand per 1 januari	70.266	48.900
Mutaties		
Toevoeging pensioenopbouw	2.674	1.910
Toevoeging indexering en overige toeslagen	0	591
Rentetoevoeging	1.837	2.332
Onttrekking voor uitkeringen	-284	-231
Wijziging marktrente	-5.593	17.457
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-4	-830
Sterfte	331	78
Overige mutaties	292	59
Incidentele wijzigingen	3.909	0
Stand per 31 december	73.428	70.266

		2009	2008
	Overige technische voorzieningen		
[6]	Voorziening voor affinanciering vroegpensioen		
	Stand per 1 januari	1.789	1.597
	Mutatie t.l.v. de staat van baten en lasten	136	192
	Stand per 31 december	1.925	1.789
[7]	Voorziening langdurig zieken		
	Stand per 1 januari	132	0
	Mutatie t.l.v. de staat van baten en lasten	37	132
	Stand per 31 december	169	132
	Totaal overige technische voorzieningen per 31 december	2.094	1.921
[8]	Voorziening schadeclaim		
	Stand per 1 januari	0	0
	Bij: mutatie als gevolg van voorlopige betaling	2.270	0
	Stand per 31 december	2.270	0
[9]	Kortlopende schulden		
	Nationale Nederlanden	1.112	595
	Uitkeringsgerechtigden	0	7
	Loonheffing en sociale lasten	9	1
	De Nederlandsche Bank	3	13
	Accountantskosten	9	0
	Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	10	51
	Premies (afrekening)	5	0
	Stand per 31 december	1.148	667
[10]	Overlopende passiva		
	Raming accountantskosten	22	45
	Raming actuariskosten	25	24
	Stand per 31 december	47	69
	Totaal passiva	73.397	63.200

Toelichting op de staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

Bezoldiging bestuursleden

De bestuursleden van Stichting Pensioenfonds Invista ontvangen geen vergoeding.

Personeel

Gedurende het boekjaar 2009 had de stichting geen personeel in dienst.

Baten en lasten		2009	2008
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds			
[11]	Directe beleggingsopbrengsten		
	Banken en deposito's	160	54
	Verzekeringsmaatschappijen	-3	-38
	Intrest m.b.t. waardeoverdrachten	0	-32
		157	-16
[12]	Indirecte beleggingsopbrengsten		
	• Gerealiseerde koersverschillen:		
	– Aandelen	66	-2.603
	– Obligaties	542	750
		608	-1.853
	• Niet-gerealiseerde koersverschillen:		
	– Aandelen	4.587	-5.949
	– Obligaties	-254	9.621
		4.333	3.672
[13]	Kosten vermogensbeheer		
	Beheerloon	-162	-180
		4.936	1.623

	2009	2008
[14] Premiebijdragen van werkgevers en werknemers		
Periodieke premies		
Werknemersaandeel	618	619
Werkgeversaandeel	3.140	3.146
Inkoopsommen	325	0
	4.083	3.765
De premiebijdragen van werkgever en werknemers bedragen in totaal 21,3% (2008 21,3%) van de loonsom. Hiervan komt 17,8% voor rekening van de werkgever en 3,5% voor rekening van de werknemers.		
De kostendeekkende, gedempte en feitelijke premies zijn als volgt:		
– Feitelijke premie	4.083	3.765
– Kostendeekkende premie	4.315	3.589
– Gedempte kostendeekkende premie	3.570	3.694
De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate verantwoord.		
De kostendeekkende premie is als volgt samensteld:		
– Actuarieel benodigd	2.674	1.872
– Risicopremies overlijden en arbeidsongeschiktheid	279	217
– Opslag in stand houden vereist vermogen	465	369
– Opslag voor uitvoeringskosten	578	705
– Actuarieel benodigd ten behoeve van indexatiereserve	319	426
	4.315	3.589
De gedempte kostendeekkende premie is als volgt samengesteld:		
– Actuarieel benodigd	2.073	1.949
– Risicopremies overlijden en arbeidsongeschiktheid	237	229
– Opslag in stand houden vereist vermogen	363	385
– Opslag voor uitvoeringskosten	578	705
– Actuarieel benodigd ten behoeve van indexatiereserve	319	426
	3.570	3.694
Bij de bepaling van de aan het boekjaar toe te rekenen premie is rekening gehouden met verleende premiekortingen en/of premieopslagen.		

		2009	2008
[15]	Saldo van overdrachten van rechten		
	Overgenomen pensioenverplichtingen	0	72
	Overgedragen pensioenverplichtingen	0	-1.187
		0	-1.115
[16]	Pensioenuitkeringen		
	Ouderdomspensioen	-177	-153
	Partnerpensioen	-96	-62
	Wezenpensioen	-9	0
		-282	-215
[17]	Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfondsen		
	Toevoeging pensioenopbouw	-2.674	-1.910
	Toevoeging indexering en overige toeslagen	0	-591
	Rentetoevoeging	-1.837	-2.332
	Onttrekking voor uitkeringen en pensioenuitvoeringskosten	284	231
	Wijziging marktrente	5.593	-17.457
	Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	4	830
	Sterfte	-331	-78
	Overige mutaties	-292	-59
	Incidentele wijzigingen	-3.909	0
		-3.162	-21.366
	Mutatie overige technische voorzieningen		
[18]	Mutatie voorziening affinanciering vroegpensioen	-136	-192
[19]	Mutatie voorziening langdurig zieken	-37	-132
		-173	-324

		2009	2008
	Herverzekering		
[20]	Premie herverzekering		
	Overlijdensrisico	-359	0
	Arbeidsongeschiktheidsrisico	-154	0
		-513 ¹⁾	0
[21]	Uitkeringen uit herverzekering		
	Ouderdomspensioen	306	0
	Invaliditeitspensioen	-6	0
	Mutaties	76	0
		376 ¹⁾	0
[22]	Waardeverandering vordering uit hoofde van herverzekeringsdeel technische voorzieningen		
	Kredietafslag herverzekeraar	-627	0
	Totaal herverzekeringsdeel technische voorzieningen	-764	0
[23]	Pensioenuitvoerings- en administratiekosten		
	Administratiekosten	-315	-296
	Accountantskosten (reguliere controlediensten)	-19	-54
	Actuariskosten	-151	-224
	Advieskosten	-25	-71
	De Nederlandsche Bank	-3	-5
	Vergader- en verblijfkosten	-3	-7
	Overige	-26	-31
		-542	-688
[24]	Overige baten en lasten		
	Vrijval oude schulden voorgaande jaren	0	21
	Uitdeling overreserves SUT Stichting Bedrijfstakpensioenfonds MITT	0	185
	Afboeking oude r/c-schuld herverzekeraar	0	332
	Baat inzake herverzekering risico langdurig zieken	37	132
		37	670
	Saldo van baten en lasten	4.133	-17.650

1) Deze bedragen hebben betrekking op 2009 en 2008.

	2009	2008
Actuariële analyse van het saldo		
Beleggingsopbrengsten	3.054	-785
Wijziging rentetermijnstructuur	5.543	-17.551
Kosten	0	0
Premies	-50	959
Sterfte	-171	93
Arbeidsongeschiktheid	-109	69
Uitkeringen	2	16
Waardeoverdrachten	4	-285
Mutaties	102	-17
Indexatie	319	-591
Incidentele mutaties voorzieningen	-3.971	-228
Andere oorzaken	-590	670
	4.133	-17.650

Heerlen, 16 juni 2010

Het bestuur

Dhr. E.H.M. Dohmen
voorzitter

Dhr. J. Thomas
plv voorzitter

Mevr. N. Kowalski

Dhr. Tj. J. War

Dhr. M.F.N. Crombach

Dhr. M. Wita

Overige gegevens

Gebeurtenissen na balansdatum

In 2010 heeft Stichting Pensioenfonds DuPont hoger beroep aangetekend tegen de uitspraak van de rechtbank inzake een verschil van inzicht dat bestaat over een collectieve waardeoverdracht die heeft plaatsgevonden in 2005, waarbij het bestuur van Stichting Pensioenfonds Invista van mening is dat Stichting Pensioenfonds DuPont destijds geen volledige afgefinancierde pensioenen heeft overgedragen.

Jaarlijks zal door het bestuur de voortgang van het herstelplan worden geëvalueerd. Per toetsmoment 31 december 2009 heeft de evaluatie plaatsgevonden. Het eerstvolgende toetsmoment is 31 december 2010. Indien op dat moment het herstel achterloopt ten opzichte van het zogenaamde "haalbare pad" (bijvoorbeeld door dalende dekkingsgraden), kan dat aanleiding zijn tot het nemen van additionele herstelmaatregelen.

Financiering

De financiering is vastgelegd in een uitvoeringsovereenkomst met de werkgever. In het verslagjaar bedroeg de pensioenpremie 21,3% van de pensioengrondslag. Hiervan komt 17,8% voor rekening van de werkgever en 3,5% voor rekening van de werknemer.

Resultaatbestemming

Resultaatverdeling

In de bestuursvergadering van 16 juni 2010 heeft het bestuur besloten het positieve resultaat over het boekjaar 2009 ad € 4.133.000,- als volgt te verdelen:

	2009
	x € 1.000
Indexatiereserve	1.371
Bestemmingsreserve SUT	17
Algemene reserve	2.745
	<hr/>
	4.133

Uitvoering

Administratie

Het vermogensbeheer wordt verzorgd door ING Investment Management te Den Haag. De pensioenadministratie wordt uitgevoerd door Nationale Nederlanden Levensverzekering Maatschappij N.V. te Rotterdam. Nationale Nederlanden heeft een gedeelte van de werkzaamheden uitbesteed aan AZL. De financiële administratie en de jaarverslaggeving is over boekjaar 2009 uitgevoerd door AZL N.V. te Heerlen. De controle van de jaarrekening is uitgevoerd door Ernst & Young Accountants te Rotterdam. De verantwoordelijkheid van de certificering van de voorziening pensioenverplichtingen berust bij Hewitt Associates te Amsterdam, de certificerend actuaaris van het fonds. De actuariële advisering is via Nationale Nederlanden uitbesteed aan AZL te Heerlen.

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Invista te Kerkrade is aan Hewitt Associates B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2009.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de fondsmiddelen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

In overeenstemming met de richtlijn "Samenwerking tussen accountant en actuaaris ter zake van de controle van verantwoordingen van verzekeringsinstellingen" heeft de accountant van het pensioenfonds mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid en de volledigheid van de administratieve basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeelsvorming van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds verstrekte administratieve basisgegevens en de bevindingen van de accountant ten aanzien hiervan zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt voor mijn beoordelingswerkzaamheden heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht:

- heb ik onder meer onderzocht of de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld, en
- heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten. Ik heb mij een oordeel gevormd over de waarschijnlijkheid waarmee het pensioenfonds de tot balansdatum aangevane verplichtingen kan nakomen, mede in aanmerking nemend het financieel beleid van het pensioenfonds.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen. Gemeten naar de wettelijke maatstaf is ten aanzien van de verplichtingen, aangegaan tot balansdatum, sprake van een dekkingstekort.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 131, 132 en 133. Gezien het dekkingstekort beschikt het fonds niet over een Minimaal Vereist Eigen Vermogen, een Vereist Eigen Vermogen en is de technische voorziening onvoldoende door waarden gedekt.

De vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Invista is naar mijn mening slecht vanwege het dekkingstekort.

Amsterdam, 16 juni 2010

Ir. P.M. Wouda AAG
verbonden aan Hewitt Associates B.V.

Aan het Bestuur van Stichting Pensioenfonds Invista

Accountantsverklaring

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de jaarrekening 2009 van Stichting Pensioenfonds Invista te Kerkrade bestaande uit de balans per 31 december 2009 en de staat van baten en lasten over 2009 met de toelichting gecontroleerd.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van het pensioenfonds is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het verslag van bestuur, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. Deze verantwoordelijkheid omvat onder meer: het ontwerpen, invoeren en in stand houden van een intern beheersingssysteem relevant voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat, zodanig dat deze geen afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten bevat, het kiezen en toepassen van aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving en het maken van schattingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De keuze van de uit te voeren werkzaamheden is afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de accountant, waaronder begrepen zijn beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten. In die beoordeling neemt de accountant in aanmerking

het voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat relevante interne beheersingssysteem, teneinde een verantwoorde keuze te kunnen maken van de controlewerkzaamheden die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn maar die niet tot doel hebben een oordeel te geven over de effectiviteit van het interne beheersingssysteem van het pensioenfonds. Tevens omvat een controle onder meer een evaluatie van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van schattingen die het bestuur van de entiteit heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Invista per 31 december 2009 en van het resultaat over 2009 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende andere wettelijke voorschriften en/of voorschriften van regelgevende instanties

Op grond van de wettelijke verplichting ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder f BW melden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Rotterdam, 16 juni 2010

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. drs. M.Verschoor RA